

Oqaasileriffik	2
Oqaasileriffimmi sulisut.....	2
Oqaasiliortunut ilaasortat ukiut toqqagaaffii 2005-2009:.....	2
Inuit aqqinik akuersisartunut ilaasortat ukiut toqqagaaffii 2005-2009:.....	2
Nunat aqqinik aalajangiisartunut ilaasortat:.....	3
Siulequt	3
Oqaasiliortut suliaassarfi.....	6
Nalunaarut ukiumoortoq – 2007-imut.....	7
Oqaasitigut akuunerulersitsinissamik suliaqarneq	7
Kalaallisut taaguusersuineq.....	7
Tusagassiutinik suleqateqarneq.....	7
Ilitsoqqussaralugu oqaasit ulluat.....	8
Kukkuniiat version 2.0 aamma sprogteknologi.....	8
Atuakkanik saqqummersitsinerit.....	8
Nunatsinni nunattalu avataani suleqateqarneq	9
2008-mi suliaasat pingaarnersiukkat	10
2007-imi Oqaasiliortut akuerisaat:.....	12
Nalunaarut ukiumoortoq - 2008-mut	21
2008-mi saaffiginnissutit.....	21
Oqaasitigut akuunerulersitsineq.....	24
Taaguusersuutinik suliaqarneq.....	25
2008-mi Oqaasiliortunut suliaakkiissutit taguutitut tunngasut	26
Inuit aqqi pillugit suliat	26
Nunat aqqi pillugit suliat.....	29
Qarasaasiaq atorlugu oqaasilerineq.....	32
Nunat tamalaat akornanni soqutigineqassuseq	33
Naggeqatitta oqaasii	33
Saqqummiinerit angalanerillu	34
Ordbogilereriaatsimik pikkorissarneq.....	34
Norden division.....	35
ICASS VI – aggustip 22-anniit 26-annut 2008, Nuuk, Kalaallit Nunaat.....	35
16 th Inuit Studies Conference, oktobarip 22-anniit 25-annut 2008, Winnipeg, Canada ...	36
Avannaamioqatigiinni attaveqatigiittarneq oqaasinsullu politik, Island	36
2009-mi suliaasat pingaarnersiukkat	36
Nunat aqqinik nalunaarsuineq.....	36
Inuit aqqinik suliaqarneq.....	37
Ordbogilerineq	37
Taaguusersuutit	37
2008-mi Oqaasiliortut akuerisaat:.....	38

Oqaasileriffik

Oqaasileriffik 1998-mi inatsisartunit akuerineqarluni 1999-imi pilersinneqarpoq, oqaatsit tungaatigut sulinerup pitsaanerpaamut inissinneqarnissaanik kissaateqarneq tunngavigalugu. Oqaasileriffik aatsaat 2000-mi upernaakkut aalajangersimavissumik allaffeqalerlunilu inuttaliivigineqarpoq. Oqaasileriffiup Oqaasiliortut 1982-mi pilersinneqarsimasut qanittumik suleqatigisarai, taamatullu aamma Inuit Aqqinik Akuersisartut kiisalu Nunat Aqqinik Aalajangiisartut.

Oqaasileriffik Kultureqarnermut Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq ilisimatusarnikkut ingerlatsiviulluni nammineq ingerlasoq.

Oqaasileriffimmi sulisut

Carl Christian Olsen (Puju), Oqaasileriffimmi pisortaq

Per Langgård, seniorforsker, sprogteknologimik ingerlatsisoq

Lisathe Møller Kruse, cand.mag., nunat aqqinik aamma taaguusersuineri ingerlatsisoq

Katti Frederiksen, BA, stud.cand.mag, Oqaasiliortunut allatsi

Nuka Møller, BA, stud.cand.mag, inuit aqqinik ingerlatsisoq

Beatrine Heilmann, stud. BA, sprogteknologimi ikiorti

Marianne Hansen, stud. BA, taaguusersuineri ikiorti

Arnannguaq Blytmann, BA, stud.cand.mag, piffissami aalajangersimasumi sprogteknologimi ikiorti

Ane-Louise Fleischer, piffissami aalajangersimasumi allaffimmi suliassanik bogholderimi ingerlatsisoq

Oqaasiliortunut ilaasortat ukiut toqqagaaffii 2005-2009:

Carl Christian Olsen, siulittaasoq

Stephen Heilmann, siulittaasup tullia

Ellen J.Karlsen

Abia Abelsen

Eva Møller Thomassen

Inuit aqqinik akuersisartunut ilaasortat ukiut toqqagaaffii 2005-2009:

Carl Christian Olsen, siulittaasoq

Sofie Petersen

Ellen J.Karlsen

Emma Baslev, sinniisoq

Nunat aqqinik aalajangiisartunut ilaasortat:

Carl Christian Olsen, siulittaasoq

Karl Elias Olsen, siulittaasup tullia

Abia Abelsen

Stephen Heilmann

Tukummeq Qaavigaq

Siulequt

Oqaatsit uumassuseqartuupput allanngorartuullutillu.

Miserratisaanngilaq aanaqqiutikkutta/aataqqiutikkutta oqaasii uagut maanna atukkatsinnit allaammata. Taamaattoq oqaatsitta uagut kulturerput kisiat pinnagu aamma nalunngisassat suulluunniit oqaasertalerlugit paasineqarsinnaasunngortissinnaavaat.

Oqaatsit atorneqanngikkunik nungujartussapput.

Oqaatsilli inuiaqatigiit ataatsimoorfigisaattut taaguusersuinerimikkut, isummamikkut uiguuserneqartarnerimikkut oqaaseqatigiittullu aqqissugaanermikkut taassaapput inuit atueqataasut isumaqatigiillutik paaseqatigiissutaat, taamalu malittariaqartut paaseqatigiissutigissagaanni ilikkarsimasariaqartunik.

Oqaasileriffiup suliassaat pingaarnerit tassaapput kalaallit naggueqatigiillu Inuit oqaasii pillugit nalunaarsuineq, siuarsaneq aamma isummersorneq isumasioqateqarnerlu.

Ukioq 2000-imi oqaatsinut politikimik nassuiaammi oqaatigineqartut ilagaat kalaallit oqaasii oqaatsisut navianartorsiortutut taaneqarsinnaajunnaartut, nangillugulu aamma oqaatigineqarluni tamanna oqaatsit ineriartortinnginnissaannut utoqqatsissutitut atorneveersaartariaqartoq.

Qangaaniit nassuiaatigineqartarput:

kalaallit oqaasii allassimasutut atuarneqarsinnaasutullu atasimasut ukiut untritillit pallillugit.

Aamma nassuiaatigineqartarpoq atuartitsinermi atugaasut, ilaatigullu annertuumik inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni oqaatsisut attaveqaataasutut atugaallutik.

Pingaartuuvortaaq oqaatigissallugu oqaatsitta assigiimmik allattaaseqarluni atugaanerit annertuumik oqaatsitsinnut patajaallissutaammat aammalu oqaatsit kalaallit tamarmik atugassaat tassaallutik kalaallisut pisortatigut ingerlatsinermi inatsisiliornermilu atugassaasut, tassaasullu kalaallit tamarmik kikkorsuugunik kikkunnguugunillu assigiimmik

paasisinnaallugillu assigiimmik atorsinnaasassaat. Erseqqissumik oqaatigineqassaaq pissuseq tamanna avaqqunneqarsinnaanngimmat.

Taamaattoq oqalulluni oqaatsinik nammineq atuinermi sumiorpalunnerit sorliilluuniit atorsinnaatitaapput, taakkua pissusiat aallaavigalugu.

Tamakku taareerlugit oqaatigineqassaaq nunatsinni Inatsisartut inatsisiliaat nunatsinnuunnaq atuummata, taamaattumillu pisariaqartuarluni nunani allani oqaatsitigut pisinnaatitaaffiit oqaatsittalu illersugaanissaat ingerlaqqitsinnissaallu pisariaqartuarmata, aammalu allanik oqaaseqarfiusunik uagut kalaallit naggueqatigiillu Inuit oqaaseqarfigisatta avataani pissutsinik assingusunik atugaqartut peqatigalugit suliniuteqartuartaqarmat:

1. Oqaatsitigut pisinnaatitaaffiit ersialaartinniarlugit,
2. Allaasunik inatsiseqarfiusuni aammalu kalaallit ilaasa najugaqarfigisaanni inatsisitigut naapertuilluartumik pineqarnissamik pisinnaatitaaffiit atuussinnaaffiisa suliniutigineqarnerat peqataaffigiuartaqarmat,
3. Oqaasilerisut allamiut aamma uagut oqaatsitsinnik Inuilluuniit oqaasiinik allanik sammisaqartut malinnaaffigissallugit, kiisalu
4. Oqaatsitta ilisimatitsissutiginnissaat suliassaajuartuummat, pinngitsoorniaaraanni itsarli nassuiaatit suli atuuttuurtut akuersaartuaannannginnissaat.

Taamaattumik Inatsisartut inatsisiliaat malillugit pisussaaffiuvoq aamma oqaatsit ingerlatitaanerannik atersuinernillu suliaqartut suleqatigissallugit, pingaartumik Issittormiut akornanni, aammalu Avannaamioqatigiit akornanni.

Ukiuni kingulliunerusuni Oqaasileriffiup atuuffiisa nalaanni makku ilaatigut suleqataffigaavut:

1. Avannaamioqatigiit oqaatsit pillugit isumaqatigiissutaata nutartigaanera. Oqaatigissallugu pingaarpoq kalaallit Savalimmiormiullu oqaasii maanna ilanngussinnaanngormata.
2. Avannaamioqatigiit oqaatsit pillugit politikimik nalunaarutaat 2006-imeersaq. Nalunaarummi tassani Avannaamioqatigiinni oqaatsit arfineq-pingasusut tamarmik pineqarput, kalaallit oqaasii immikkut eqqartorneqarlutik suliniaqataaffigisassatut, inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni atugaasussatut ineriartornerini.
3. Nunatsinni oqaatsitigut ingerlatsinermik misilittakkat naggueqatitsinnit isigineqarput, imaanngitsoq assilillugit iliuseqarniarluni, unali pissutigalugu inuiaqatigiit atuisuusut peqataatillugit oqaatsit ineriartornerat siullermik oqaatsisut pingaarnertut maannamut pisortatigut oqaatsit. Taamatut inissisimanermi atuisut ikikkaluartut aammalu aningaasartuuterpassuit atugaanngikkaluartut inuit piumassusiisa takutimassuk nunat inoqqaavisa oqaasii pissutsinut tamakkununga anngussinnaasut, tassanilu soqutigineqartut ilaatigut tassaapput iliutsit suut atorlugit taama ilisoqarnerisq,

aammalu naalagaaffiup inuinnaallu naalackersueqataanerata kiisalumi inatsisiliortut paasisimasallillu peqatigiinnerat qanoq innersoq. Eqqartukkat uku naggueqatigiinnit piinnaratik aamma nunarsuarmioqatigiinnit maanna malinnaaffiginiarnilerujussuanngorput, soorlu makku assersuutaasinnaapput:

FN-ip oqaatsinut ukiorittaani Inuit oqaasii annertuumik maluginiarneqarput.

Siullermik: januaarimi 2008-mi FN-ip immikkut paasisimasallit aggersarlugit ataatsimiititsinerani, aappasaanik Issittumi Siunnersuisoqatigiit novembarimi 2008-mi Issittumi nunat inoqqaavisa oqaasii pillugit Isummersoqatigiinnermi, Tromsømi, Norgemi pisumi. Pingajussaanik: Avannaamioqatigiit oqaatsit pillugit naapeqatigiissitsineranni, Nordisk Sprogmoder aggest-septembarimi pisumi, Helsingørim.

FN-ip ataatsimiisitsinerani Inuit oqaasii immikkut maluginiarneqarput atuuffimminnik annertusaanerat pissutigalugu, imatut paasillugu: pissutsit Inuit kulturiannut atangikkaluartut maanna pingaartumik kalaallit oqaasiini kalaallisut atugaammata: Nunani allamiut atuakkiortorsuit atuakkiaasa kalaallisut atuarneqarsinnaaneratiqut, sulianut inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni ilannguttunut siornatigut takornartaalluinnartut kalaallisut oqalulluni atorneqarsinnaanerat allaat taalliornermi erinniornermilu nutaarluinnaliat ilanngullugit.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit 2006-imili piumasaraat Issittumi nunat inoqqaavisa oqaasii pillugit isumasioqatigiittoqassasoq, tamannalu ukiarmi novembarimi Tromsømi pivoq.

FN-ip januaarimi aaqqissuinerani pisoq malillugu isumasioqatigiinneq aaqqissuuneqarpoq nunat inoqqaavi ingerlatsisuutillugit naalagaaffiit sinniisui tusarnaartunut ilaatillugit.

Tromsømi pisup aamma nutaaliorneratut taasassaavoq oqaasilerisut inuusuttut immikkut ataatsimiitinneqarmata isummersortillugit. Kalaallinit tupaallaatissaanngikkaluartoq arlalinnit tupaallaatigineqarpoq inuusuttut taakku qanoq aalajangiussisimatigisut nunat inoqqaavisut oqaatsimik ataavartinnissaannut atortussanik sulisussanillu pisariaqartitsinermik tikkuussuinerminni. Tamanna isumasioqatigiinnerup angusaasut annertuutut isigisassaavoq.

Nordisk Sprogmoder Helsingørim pisoq Oqaasiliortunit aamma Oqaasileriffimmit najuuffigineqarpoq.

Ataatsimiititsinerami tamatumani nalunaarusiat annertuut saqqummiunneqarput oqaatsit avataanit tigoqqakkat Avannaamioqatigiit oqaasiinut sunniutaat sammineqarlutik. Tamanna sioqqullugu oqaatsit pillugit allaffeqarfiit ataatsimeeqatigiissinneqarput attaveqatigiittarnermi apeqqutit assigiinngitsut sammisinneqarlutik. Oqaatsinik aalajangersaasartut assigiinngitsut

ammasumik oqallinnermi saqqummiussisinnerqarput tassanilu Oqaasiliortunit saqqummiunneqarput nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip nalunaarutaanut peqataasimaneq, erseqqissaatiginiarlugu pisinnaatitaaffiit taakku atuutilerpata oqaatsinik allanik piluarneq pineqanngimmat, tassaannerusulli inuit pisinnaatitaaffii pillugit Silarsuarmioqatigiinnut Nalunaarutip FN-imi pisinnaatitaaffinnut tunngaviusup piviusunngortinnissaannut tapersiissutit. Tamanna paasilluarneqarpoq pingaartumik danskit ministerrådimi suleqataatittagaata oqaaseqarneratigut.

Taamaattumik isumaqarnarsinnaavoq danskit kalaallit Savalimmiormiullu oqaasiisa Avannaamioqatigiit oqaatsit pillugit isumaqatigiissutaannut ilaalersinnaanerat pisinnaatitaaffiit eqqarsaatigalugit akornutissaqanngitsoq, kisiannili politikikkut isummernikkut pisariaqassalluni. Aqqutissaa piareeraluarpoq politikikkulli piumasuseq apeqqutinngorpoq.

Oqaasiliortut suliasaqarfii

Oqaasiliortut Oqaasileriffiup iluani ataatsimik allatseqarlutik ingerlasuupput pisariaqartitallu naapertorlugit ataatsimiittarlutik, sulinerminnilu tunngavigisaat tassaapput:

1. Oqaatsit oqariartaatsillu nutaat - naalisakkat ilanngullugit - katersussallugit, nalunaarsussallugit akuerissallugillu.
2. Kalaallit oqaasii pillugit pisortat inuillu siunnersortassallugit.
3. Suliffeqarfiit kalaallisut atersuisartut imaluunniit atissanik siunnersuisartut suleqatiginissaat.
4. Oqaasiliortut pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni aammattaaq Oqaasiliortut suliasaattut makku nalunaarsorneqarput:

- Pisortat inuillu ilitersortassallugit oqaatsit aqqillu nutaat nunanit allaneersut atornerqarnerannik.
  - Kalaallit oqaasiisa eqqortumik allanneqartarnerannik ordbog aqqissortassallugu saqqummersittassallugulu.
  - Killiffilersuutit, oqaatsit allannissaat assigisaallu pillugit malittarisassaliussallutik.
  - Kalaallit oqaasii pillugit atortussat qaammarsaataasut siammartissallugit atuagassiat kulturimut tunngassuteqartut aqqutigalugit.
  - Kalaallit Nunaanni Inuit Aqqinik Akuersisartut aamma Nunat Aqqinik Aalajangiisartut suleqatigissallugit.
  - Avannaamioqatigiinni suleqatigiiffiit Oqaasileriffimmut assingusut suleqatigissallugit.
  - Nunani allani suleqatigiiffiit Oqaasileriffimmiut assingusut suleqatigissallugit.
- Taakkunani immikkut pingaartillugit Canadami, USA-mi Ruslandimilu Inuit Kattuffii.

Aammattaaq suliasat immikkut ittut pillugit Naalakkersuisut ataatsimiititaliorsinnaapput Oqaasiliortut ataanni inissisimasussanik.

Assersuutigalugu Oqaasiliortut suleqataaffigaat Naalakkersuisunit suliakkiissut nunatsinni *oqaatsinut politikimik nassuiaat*, ukioq 2000-imi suliarineqartoq, 2001-imilu Naalakkersuisunit Inatsisartunillu tamanit akuerineqartoq, taaguutilik: "...oqaaserli". Oqaasiliortunut ilaasortat Naalakkersuisunit toqqarneqartartut ukiut sisamakkaarlugit qinigaaffii atuuttarput, sulinertillu pillugu ukiumoortumik naalakkersuisunut nalunaarusiortussaataapput.

Nalunaarut ukiumoorteq – 2007-imut

Oqaatsitigut akuunerulersitsinissamik suliaqarneq

Ukiup 2007-ip ingerlanerani suliat ilaat annertuut Oqaasileriffimmit Oqaasiliortunillu suliarineqarlutik angusaqarfusimapput. Oqaatsitigut akuunerulersitsinissamik politikip allanneqarnissaanut suleqatigiit januaarip 30-anni aamma 31-anni 2007 naapereerlutik nalunaarummik tunniussipput maannalu inatsisinnngorlugu allanneqarnera Oqaatsinik Pikkorissarfimmit, Oqaasileriffimmit kiisalu KIIIN-imit peqataaffigineqartunit suliarineqaleruttorluni. Tusarniaanerup ingerlanneqarnissaa ukiup 2008-p naanerani pissasoq naatsorsuutigineqarpoq, upernariaanilu Inatsisartunit isummerfigineqarnissaa maannamut pilersaarutaalluni.

Kalaallisut taaguusersuineq

Oqaasiliortut Oqaasileriffik aqqutigalugu oqarasuaatikkut allakkatigut nittartakkatigulluunniit saaffigineqartarnermikkut, kiisalu inuiaqatigiit oqaatsitigut pisariaqartitaat tunngavigalugit malinnaanikkut Oqaasiliortunut ilaasortat namminneerlutik oqaatsinik suli kalaallisut taaguuserneqarsimannngitsunik toqqaallutik taaguusiisinnaasarput. Oqaasiliortulli taaguusiinnginnerminni pingaartittarpaat inuiaqatigiinni susassaqrarfiit assigiinngitsut qanoq taaguutinik atuinerat tusarnaqqaassallugit, tusarniaavigisassalugit kiisalu siunnersortassallugit. Ukioq 2007 oqaatsit taaguusikkat imaqarniliani nalunaarsorneqarsimasut katillugit 370-it missiliorpaat, taakkualu amerlanerit qallunaatuumiit pisarput, ilaqarpulli aamma kalaallisut assigiinngitsunik taagorneqarsimasunik, taakkualu isummerfigineqarlutik aalajangersimasumik taaguuserneqartarput.

Aammattaq qallunaatuumiit kalaallisuumut imaluunniit tuluttuumiit kalaallisuumut nutserisoqarniartillugu taaguusiiniarnerni nalornisoorutit takkussinnaasartut pillugit Oqaasileriffik Oqaasiliortullu siunnersuusioqqullugit saaffigineqartarput.

Tusagassiutinik suleqateqarneq

Oqaasileriffiup KNR-radio peqatigalugu paasissutissat nutaat, taaguutit nutaat, oqaatsit nassuiaataat il.il. pillugit sap.akunneranut ataasiarluni aallakaatitassioqarpoq, tamannalu innuttaasunit iluarineqarnera malunnarmat siunissami ingerlanneqartuarnissaa

siunertarineqarpoq, taamaalilluni aamma taaguutit nutaat pillugit innuttaasut malinnaatinneqarluarsinnaammata.

Tamatuma saniatigut KNR-radiumi TV-milu sulisut ulluinnarni sulinerminnut atatillugu radiukkut TV-kkulluunniit innuttaasunik oqallitsitsiniarnerminni oqaatsinik aalajangersimasunik eqqartuisoqartussaattillugu Oqaasileriffimmiit nassuiaasoqarnissaa kissaatigisarpaat, taamaalillutalu inuit qanimut aamma tusartinnissaat media atorlugu suleqatigiissutigisarlutigu.

Ilitsoqqussaralugu oqaatsit ulluat

Ukioq 2004 aallarnerfigalugu Oqaasileriffik UNESCO-p Ilitsoqqussaralugu Oqaatsinut Ulloritittagaa februaarip qaammataani ingerlanneqartartoq malunnartillugu Nuummi ukiut tamaasa aaqquussisalerpoq. Oqaatsit tamat inissaqarfigisaanni ulloq imaluunniit unnuk inunnit assigiinngitsunik oqaaseqartunit ataatsimoorfiusoq nuannersumik saqqummiussisaqattaarnernik imaqartartoq alutorsarfiulluarmik ingerlanneqartarpoq. Februaarip 21-anni 2007 Katuami tamanut ammasumik unnussiuuqaatigiinneq ingerlanneqarmat ilaatigut oqaatsit makkua atorlugit atuffassisoqarlunilu tusarnaartitsisoqarpoq: afrikamiut oqaasii (yoruba), finskit oqaasii, tyrkerit oqaasii, tuluit oqaasii, kalaallisut, svenskisut, qallunaatut, islandimiusut il.il.

Kukkuniiiataat version 2.0 aamma sprogteknologi

Kukkuniiiataat siullermeerluni atulerneraniit 2007-mi siullermeertumik nutarterneqarpoq version 2.0 atuutilerluni, tassa siullermeerluni saqqummersup nutarternera ukiakkut 2007-mi saqqummersoq nittartakkami aaneqarsinnaalerpoq. Paasissutissat Kukkuniiiataat tunngasut pillugit Oqaasileriffiup nittartagaani www.oqaasileriffik.gl-imi atuarneqarsinnaapput. "Kukkuniiiataat" Parisimi Inuit Studies Conferenceqarnerani 'the Greenlandic spellchecker' saqqummiunneqartunut ilaavoq. Taassuma saniatigut saqqummiunneqartunut ilaapput: Polysyntese i praksis, Chalmers Tekniska Högkolan, Göteborg aammalu FST Automata and Data Driven Translation. Carnegie Mellon, Pittsburgh.

Atuakkanik saqqummersitsinerit

Maajip ulluisa 23-anni atuagaq *Avatangisilerinermit taaguusersuutit KANUKOKA* suleqatigalugu saqqummersinneqarpoq, tamannalu pillugu Oqaasileriffik Katuami inuit suliamik attuumassuteqarsinnaasut peqataaffigisinnaasaannik malunnartitsilluni aaqquussivoq.

Oqaasileriffimmiit saqqummersitaq alla tassaavoq *Kalaallit aqqisa nalunaarsorsimaffiat*, tassanissaaq qallunaat Europamiullu aqqi kalaallisuunngorsakkat ilanngunneqarput. Aqqit pineqartut katillugit 2500-t missiliorpaat.

Atuakkamissaaq nalunaarutigineqarpoq aternik aalajangersaanermut tunngatillugu ilitsersuut kaajallaasitaq qangatut atorunnaartoq, tassa amerlanerpaamik tallimanik atsiisoqarsinnaanerani aalajangersagaasimasooq atorunnaarsinneqarluni.

Ilanngullugu taaneqarsinnaavoq 2007-imi Avannaamioqatigiit saqqummersitaat atuagassiaq *Nordens Sprog*, tassani Nunat Aqqinik Aalajangiisarneq pillugu Oqaasileriffiup pisortaata Carl Chr. Olsenip allaatigisaa aamma atuarneqarsinnaavoq.

Nunatsinni nunattalu avataani suleqateqarneq

Nunatsinni Danmarkimilu suleqateqarneq

Oqaasiliortut nunatsinni sulinerminni Namminersornerullutik Oqartussani – Naalakkersuisuni Inatsisartunilu – pisortaqarfiit allaffeqarfiillu attuumassuteqarfigisat saniatigut immikkut ataatsimiititaliat suleqatigisarpai isumasiortarlugillu. Nunat Aqqinik Aalajangiisartut kiisalu Inuit Aqqi pillugit ataatsimiititaliat toqqaannartumik suliassat suuneri aallaavigalugit qanimut suleqatigineqartalutik.

Oqaasileriffiup Danmarkimi Sprognævn pisariaqartitat aallaavigalugit qanimut suleqatigisarpaa, tamannalu Oqaasileriffiup atuutileqqaarneraniit ingerlanneqartuarsimavoq, ilaatigut misilittakkanik ilisimasassanik allatigulluunniit oqaatsinut tunngasunik nassuiaasiortoqassatillugu suleqatigineqartarlutik.

Avannaamioqatigiinnik suleqateqarneq

Oqaasileriffiup aamma Nunani Avannarlerni oqaatsinik suliallit naggueqatittalu oqaatsiminnik suliqaarnerminni killiffii malinnaavigisarpai.

Avannaamioqatigiit 2007-imi Avannaamioqatigiit Oqaatsinut politikimi Nalunaarutaat (Deklaration om Nordisk Sprogpolitik) inaarsarlugu naammassivaat. Taanna Avannaamioqatigiit oqaasii tamaasa atorlugit saqqummersinneqarpoq, KIIIN-ilu aqqutigalugu piniarneqarsinnaalluni imaluunniit nittartagaq www.norden.org aqqutigalugu. Nordisk Sprogkonvention, tassa Avannaamioqatigiit Oqaatsit pillugit Isumaqatigiissutaat, iluarsaassamik nutarterneqarmat Namminersorneruffiusuni oqaatsit tamaasa atorlugit allaqqalerpoq.

Oqaasiliortut Nordens Sprogrådimit, tassa Avannaamioqatigiit Oqaatsit pillugit Siunnersuisoqatigiit siulersuisuini Oqaasileriffiup pisortaa Carl Chr. Olsen sinniisussatut toqqagaraat, ukiumoortumilu ataatsimeeqatigiittarnerannut peqataatitaasarluni, tassanilu sinniisussatut Stephen Heilmann inissisimavoq.

Issittumi FN-imilu

ICC – Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiata (Inuit Circumpolar Councilip) anguniagaat tunngaviusut ilaat tassaapput inuit issittumi najugallit ataasiunerulernissaat anguniassallugu, tassani inuit oqaasii, kulturiat inooqatigiinnerallu nalerput siunissarlu eqqarsaatigalugit ataavartillugillu siuarsaaffiginissaat anguniassallugit, taamaattumik Oqaasileriffiup suleqataaffigai:

FN-ip Nunarsuaq tamakkerlugu Oqaatsinut ukiorititaa ammarlugu nunat inoqqaavisa oqaasiinik ilisimasallit immikkut toqqakkat arfineq-marluk New Yorkimi FN-ip allaffeqarfiani ataatsimeeqatigiinnerat. Oqaasileriffiup pisortaa Carl Chr. Olsen Inuit oqaasiii pillugit immikkut ilisimasalittut peqataavoq.

Taassuma nanginneranik Nunat Inoqqaavi pillugit Isumasioqatigiiffimmi Permanent Forumimi nalunaarut innersuussutillu FN-imiit saqqummiunneqarput. Tak.: Report of the international expert group meeting on indigenous languages (United Nations doc: E/c.10/2008/3)

ICC-p maanna Issittumi Nunat Inoqqaavisa Oqaasii pillugit isumasioqatigiinnissaq (Arctic Indigenous Languages Symposium) Issittumi Siunnersuisoqatigiit (Arktisk Råd), aqqissugaat oktobarip 19-ianniit 21-ata tungaanut Tromsømi Norgemi pisussaq suleqataaffigaa. Nunatsiniit aqqissuisunut ilaapput Carl Chr. Olsen aamma Pia Lyng, KIIN-imiit.

2008-mi suliaasat pingaarnersiukkat

Sprogteknologi

Oqaasileriffiup 2007-imi aalajangerpaa qarasaasiat atorlugit oqaatsitigut passussisinnanissamik ineriartortitsinissaq (sprogteknologi) siuarsarniarlugu. Kukkuniatip nutartertuarnissaa ineriartortitsinissaalu, aamma Mac-imik atuisunut atorsinnaalernissaa; ilex-imik Oqaasileriffiup atugaqalersinnaanissaa; oqaatsit qarasaasiami katersat ingerlateqqinneqarsinnaalernissaat; kiisalu oqaaseqatigiinnik kukkunersiuissutip (parser) ineriartortillugu aallartivinneqarnissaa, anguniagassatut siunniussaasimallutik.

Nunat aqqinik nalunaarsuineq

Oqaasileriffiup aamma suleqataaffigaa Nunat Aqqinik Aalajangiisartut qanittumik suleqataaffigisaat sinerissami nunat aqqisa nutartikkamik kukkunersiuikkamik

nalunaarsorneqarnerat. Tamanna Avannaamioqatigiinni oqaatsitigut suleqatigiinnermi aningaasanik tapersiivigineqarnikkut aamma Kort- og Matrikel Styrelsenip Asiallu qanittumik suleqatiginerisigut pivoq.

Inuit aqqinik suliaqarneq

Inuit aqqinik suliaqarnermik inuit soqutigisaqarnerat annertuseqaaq. Apeqquaterpassuit akissutissiortarnerat suli aamma suliassaavoq annertoq aningaasassaqaqarfigisariaqartorlu. Inuit Aqqinik Akuersisartut Oqaasileriffik suleqatigalugu kalaallit aqqisa aqqillu Europamiuneersut kalaalinnorsakkat nalunaarsuutaat saqqummereersorlugu malunnarpoq suliaq soqutiginninnerlu suli annertusisut.

Aningaasatigut inuttatigullu periarfissat apeqquataallutik suliniutit ingerlasut siunniussimasallu tullerriiarlugit ingerlanneqarput.

Matumani nalunaarusiami ilanngullugu 2007-imi oqaatsit saaffiginnissutit Oqaasiliortunit suliarineqareerlutik aalajangiussat quppernemi kingullerni takussutissianngorlugit ilanngunneqarput, taamaakkaluartorli erseqqissaatigineqassaaq oqaatsit ilaat Oqaasileriffiup KNR-radiukkut aallakaatitassiortarneratigut tusarliunneqareersimanagerat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Carl Chr.Olsen

Oqaasileriffimmi pisortaq

Katti Frederiksen

Oqaasiliortunut allatsi

2007-imi Oqaasiliortut akuerisaat:

Qallunaatut	Kalaallisut
adoptivforældre	meerarsiavillit
afdæmnings-kriterium	aalannguunnerpaaffissap killinga
affald	eqqakkat, igitat, eqqagassat
affaldsfraktion	eqqakkat suussuseqatigiikkuutaat immikkoortut
affaldshierarki	eqqakkat pinarnersiorlugit immikkoortiterneri
afholdssagen	iminngernaveersaatitsineq
afløbsvand	kuuffiup imertaa
afskæring	assiaqusiineq
aktieselskabsret	aktianik piginneqatigiinneq pillugu inatsisit
aktivitetshuse	Illut sulliviit/ataatsimoorfiit
akvariefisk	aalisakkat akvariarmiittut
aldersdomsforsorg	utoqqalisunik isumaginninneq
aleuter	aleutit
Aleuterne	Qeqertat Aleutit
aleutisk litteraturhistorie	aleutunik allakkiat oqaluttuassartaat
aleutisk skønlitteratur	aleutit atuakkiaat
Aleutisk sprog	aleutit oqaasii
alkoholambulatorier	imerajuttunut katsorsaaviit
alkohollovgivning	imigassaq pillugu inatsisiliorneq
alkoholmisbrug	imigassamik atornerluineq
Amnesty International	Amnesty International
analyse	paasiniaaneq, misissuineq
Antarktiske øer	Sikuiuitsumi Kujallermi qeqertat
andagtsbøger	qinoqatigiinnermi atuagassat
anvisningsordning	innersuussutissamik aaqqissuussineq
apotek	nakorsaaterivik
apoteker	nakorsaaterisoq
arkæolog	itsarnisarsioq
arktisk forskning	issittumi ilisimatusarneq
arktisk hygiejne	issittumi eqqiluisarneq
arktiske forskningsrejser	issittumi ilisimatusarluni angalasarnerit
artist	pissusilersornikkut takutitsisartoq
Asiatiske folk	inuaat Asiamiut
assistent	allaffimmioq
autentisk drama	filmi piviusulersaarut, filmi piviusumik tunngavilik
avisens historie	aviiseqarnerup oqaluttuarisaanerata ingerlaasia
avisindekser	aviisinut ujarliutit
båd(e) (skære i tynde både)	umiatsiaasatut aggukkat
bådebygning	umiatsialiorneq
bådmotor	angallatip motooria
bæltefiksering	[qiterutaasalerlugu] aalaakkiineq
bæredygtig udvikling	piujuartitsisumik ineriartortitsineq
Baffins Land	Qeqertaaluk
Bahá'i	Bahá'i

Qallunaatut	Kalaallisut
bebyggelseshistorie	sanaartortitsinerup oqaluttuassartaa
bebyggelseshistorie i alm.	sanaartornerup oqaluttuassartaanut tunngasut
bebyggelseshistorie, enkelte byer	sanaartornerup oqaluttuassartaa, illoqarfinni ataasiakkaani
befolkningsflytninger	innuttaasut nuttarneri
befolkningshygiejne	innuttaasut eqqiluisaarnerat
befolkningslære	innuttaasunik nalunngisassat
befolkningspolitik	innuttaasut pillugit politik
begravelseskikke	ilisisarnermi ileqqut
behandlingskollektiver	katsorsartittut najugaqatigiiffii
benskering	saanermik qiperuineq
beskæftigelsesarbejder	suliat suliffissaqartitsiniutit
beskyttede boliger	inissiat isumannaallisakkat
beskyttede værksteder	sulliviit isumannaallisakkat
bestrålingssygdomme	qinngorneqarnikkut nappaatit
bevaringsplaner	allanngutsaaliuineramik pilersaarutit
bibliografiske databaser	qarasaasiakkut atuakkanik nalunaarsuutit
bibliotekskataloger	atuagaateqarfinni ujarlerfissat
biblioteksvæsen	atuagaateqarfinni atorniartarfeqarneq
bildæk, hjuldæk	assakaasup gummitaa
billedsamlinger	assilissanik katersaatit
bioakkumulerende	uummassusilinni eqiteruttartoq
biodiversitet	ummassusillit assigiinngissitaarnerat
Blå Kors	Blå Kors, Sanningasoq Tungujortoq
blødgøre	qitulisarjaa
blyforurening	aqerlumik mingutsitsineq
bogfortegnelser	atuagaatit nalunaarsorneqarfiat
bogfremstilling	atuakkat nalunaarsorneqarfiat
boghistorie	atuagannortitsisarnerup oqaluttuarisaanerani ingerlaaseq
bogtrykkerkunstens historie	naqiterisisisarnerup oqaluttuarisaanerani ingerlaaseq
boligcenter	ineqarnermut saaffiginnittarfik
boligbutik	najukkanut atortussaarniarfik
boligbyggeri	inissianik sanaartorneq
boligforeninger	najugaqartut peqatigiiffii
boligforhold	inissialiormi pissutsit
børnebøger	meeqqanut atuakkiat
børnekonvention	meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut
børneremser	naggateqatigiissaarutit meeqqanoortut
børnesange	meeqqanut erinarsuusiit
bromerede flammehæmmere	ikummaraveersaatit
budgetneutralt	missiliuutinik uniuinngitsoq
byanlæg	illoqarfinni sanaartukkat
byarkæologi	itsarnitsat illoqarfinniittut
byggecredit	sanaartornermut atasumik taarsigassarsiat
byggeriplanlægning	sanaartugassanik pilersaarusioreq
bygningfredning	illuutinik allanngutsaaliuineq

Qallunaatut	Kalaallisut
bygningfredning i alm.	illuutinik allanngutsaaliunermut tunngasut
bygningreglementer	sanaartornermi maleruaqqusat
byhistorie	illoqarfiup oqaluttuassartaa
bynavne	illoqarfiit aqqi
CD'er	CD-t, nuuteqqat
clairvoyant	takussaangitsunik misikkarissoq, siumut takorluuisinnaasoq, malussarissoq, siulittuisartooq
computernetværk	qarasaasiakkut attaveqatigiit
daginstitution	meeraaqqerivik, meeqqerivik
Danmarks Geologiske Undersøgelse	Danmark Geologiske Undersøgelse
Danmarks Meteorologiske Institut	Danmarkimi Silasiorfeqarfik
de arktiske øer	qeqertat issittumiittut
decimalklassedeling	qulikkuutaarisaaseq
definition	isumasiuut, nassuiaat
det tavse flertal	qisuariartanngitsut
dialektordbøger	sumiorpaluutinik ordbogit
direktør	pisortaq
divisionschef	immikkoortortami pisortaq
dødsskikke	toqusoqarnerani ileqqut
døgninstitution	paaqqinnittarfik
dokumentarfilm	filmi pisimanilersaarut, filmi pisimasumik tunngavilik
døvetegnsprog	tusilartut ussersuutaat
drivhuseffekt	kissattoorneq
drømmetydning	sinnattunik nassuiaanerit
DVD	DVD
dyreinternater	uumasunik inissiigallartarfik
dyrevandring	uumasut nuuttarnerat
EDB-systemer	qarasaasiatigut periaatsit
eksporthandel	tunisassianik avammut nioqquteqarneq
elektricitetsforsyning	innaallagissamik pilersuineq
emission	aniatitsineq
emneindeksering	sammisakkuutaarineq
erhvervsanalyser	inuussutissarsiornermik misissuinerit
erhvervspolitik	inuussutissarsiornermik politik
erklæring om barnets rettigheder	meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarut
eskimoarkæologi	Inuit/eskimuut pillugit itsarnisarsiorneq
eskimoisk kunst	Inuit eqqumiitsuliortaasiat
eskimoisk litteraturhistorie	Inuit atuakkiortarnerisa oqaluttuarisaanerata ingerlaasia
etableret forskning	ilisimatusaatit ingerlareersut
etnografiens historie	etnografip/inuiannik ilisimatusarnerup oqaluttuassartaa
familiebehandling	ilaqutariinnik katsorsaaneq
familiepolitik	ilaqutariinnut politik
farmaceut	nakorsaasiortoq
fedtstensarbejder	ukkusissamik qiperukkat
festtraditioner	nalliuttorsiornermi ileqqut

Qallunaatut	Kalaallisut
filtrning	qiviunik naqitsineq
firmahistorie	ingerlatsiviit oqaluttuassartaat
fiskeeksport	aalisakkanik avammut tunisineq
fiskehandel	aalisakkanik nioqquteqarneq
fiskeindustri	aalisakkanik suliffissuaq
fiskeriundersøgelser	aalisakkanik misissuinerit
fjernvarme	kiassaateqarfimmit kissaq
flerstrengt (struktur)	arlariikkuutaanik ingerlatseriaaseq
flyveaske	ikuallaavimmit arsakut
flyvningens historie	timmisartortarnerup oqaluttuassartaa
fødekæden	Nerisareqatigiinneq, nerisariaattut
fødevarerforsyning	inuussutissanik pilersuineq
folkesagn	inuviaat oqaluttuatoqaataat
folkeskikke	inuviaat ileqqi
folkeundersøgelse	innuttaasunik misissuineq, inunnik paasiniaaneq
folklore	inuviaat ileqqumikkut immikkuullarissutaat
Foreningen Norden	Foreningen Norden
forfatterafgifter	atuakkiortunut akileraarutit
første maj	maajip aallaqqaataa
fortidsminder	qanganitsanik eqqaamasassat
fuldmægtig	fuldmægtig
genbrugsplads	atoqqitassaasivik
genindvinde	pioqqilersippaa
geografiske navne	nunanut atsersuutit
godsforvalter	nassiussalerisut naalagaasaat
godstransport	nassiussanik assartuineq
granulat	-taq (siorartaq, arsakortaq) il.il.
gråt spildevand	errorfinit imikoorut
Grønlands Tekniske Organisation	Grønlands Tekniske Organisation, GTO
grundvand	nunap iluata erma
guldminedrift	Kuultisiorneq, kuultimik piiaaneq
hæderspriser	nersornaatit
handelshistorie	niuernerup oqaluttuassartaa
handelsskoler	niuernermik ilinniarfiit
håndskriftssamlinger	allagatoqaatit
havforening	immamik mingutsitsineq
havnevæsen	umiarsualiveqarfiit
healing	ajorunnaarsaaneq, ilukkut pissaanerit atorlugit katsorsaaneq
hedningemission	kuisimangitsunut ajoqersuiartortitsineq
hjemløse	angerlasimaffeqanngitsut
hjul	assakaasoq
homoseksualitet	suiaaqatinik atoqateqartarneq
homoseksuelle	suiaaqatiminnik atoqateqartartut
hovedledning	ingerlavik pingaarneq
html	telemiit allakkat

Qallunaatut	Kalaallisut
hydrologi	ermit pillugit ilisimatusaatit
immission	silaannaq minguttoq
indfødte folk	nunat inuii
indfødte folks dragter	nunat inuiisa atisaat
indfødte folks kunst	nunat inuiisa eqqumiitsuliaat
indfødte folks religion	nunat inuiisa upperisarsiornerat
indikator	misissukkanut uuttuut, suussusersiut
induktiv	kalluaasoq
industrialisering	suliffissuaqalerneq
inert opsningsmateriale	milluaasoq tigooraaginnartoq
informationsteknologi	paasissutissiunermit teknologi
innovation	nutaaliorneq
Institut for sygeplejerskeuddannelsen	Peqqissaanermik institut
institutionel investor	suliffeqarfikkoorlugu aningaasaliineq, suliffeqarfiliornermut aningaasaliisoq
integreret del	akuliutilaavissoq
internet hjemmeside	nittartagaq
internetportal	Isaaffik
jægerliv (fangerliv)	piniarniatut inuuneq (piniartutut inuuneq)
jagtåben	piniarnermi sakkut
julehæfter	juullisiutit
julemusik	erinnat juullisiutit, erinnat juullerpalaartut
juleskikke	juullisiornermi ileqqut
kajaksport	qaannamik timersorneq
kapitalgrundlag	aningaasaliissutitut tunngavissaq
karosseri	biilip timitaa
katastrofehjælp	ajunaarnersuaqarnerani ikiorsiineq
kemi	akoorutissalerineq, uumaatsulerineq
klædedragt	atisat
klapning	qalusaniq kivitseqqineq
klinisk risikoaffald	timimut passussissutikut naviannaateqarsinnaasut
kødindustri	neqinik suliffissuarnik tunisassiorneq
kølvæske	nillusaat
kolonisationshistorie	nunasiaqarnerup oqaluttuassartaa
kommunalbestyrelsesforhandlinger	kommunalbestyrelsit ataatsimiissutaat
kommunalbudgetter	kommunit aningaasatigut missingersuusiat
kommunalpolitik	kommunimi politik
kommunesammenlægninger	kommunit kattussuunneri
kommunevåben	kommunit ilisarnaataat
komprimerer	inikillisippaa
kontorchef	allaffeqarfimmi aqutsisoq
køreprøve-teoribøger	biilersinnaanermut misilitsinnissamut atuagassat
kortsamlinger	nunat assinginik katersat
kostundersøgelser	nerisaqarneq pillugu misissuinerit
kostundersøgelser	nerisaqarnermi paasiniaanerit

Qallunaatut	Kalaallisut
kryolit	orsugiak, kryolit
kryolitbrydning	orsugiassiorneq
kulminedrift	aamarsuarsiorneq
kultursociologi	inuiaqatigiit kulturikkut pissusiinik ilisimatusaatit
kunstformidling	eqqumiitsuliormik qaammarsaaneq
kunsthistorie	eqqumiitsuliornerup oqaluttuarisaanera
kunstnersammenslutninger	eqqumiitsuliornerup suleqatigiiffii, eqqumiitsuliornerup kattuffii
kurator	nakkutilliisoq
kvalificeret flertal	piumasaqaatitalimmik amerlanerussuteqarneq
labyrintsansen	maluginiut nalimmassaat
Landsapotek	Nunatta Nakorsaaterivaria
landsapoteker	nakorsaaterisuuneq
landsarkiverne	nunap immikkoortuini allagaataasiviit
langtidseksponeering	sivisuumik sananeqaatinit sunnersimaneqarneq
latrin	anartarfiit imaat
lingvistik	oqaatsinik ilisimatusaatit
litteraturanalyse	atuakkialerinerimik misissuineq
lovsamlinger	inatsisiliornerimik katersat
maritimhistorie	imarsiornerup oqaluttuassartaa
massestrøm	aqqusaartuinerup annertussusianik paasiniaaneq
mediepolitik	tusagassiuineq pillugu politik
menighedsrepræsentation	ilagiit sinniisaat
miljøbelastning	avatangiisimut nammakkiisinnaaneq
miljøfremmedstof	sananeqaat pinngortitameeriinngitsoq
miljøgodkendelse	avatangiisimik atuinerimik akuersissut
miljøledelse	avatangiisinik aqutsineq
miljøledelsessystem	avatangiisinik aqutseriaaseq/avatangiisit mianeralugit aqutsineq
miljømærke	avatangiisinik navianaatsuuneraassut
Miljømærken Blomsten	(Europamiut avatangiisinut tunngatillugu meqqiliuttagaannut sikkernerimut naligitinneqarpoq)
miljøpolitik	avatangiisit pillugit politik
Minnesota-modellen	[katsorsaariaaseq] Minnesota-modellen
minoriteter	ikinnerussuteqartut
mobilitet	nuukkasuarsinnaaneq, nuuttarneq
mobiltelefon	oqarasuaat angallattaq, oqarasuaat nassartagaq
modtager	tigooraasoq
multimediedesigner	paasissutissianik katiterisoq
mundtlig overlevering	oqaluttuatigut kingornussarsiat
mutagene stoffer	atortussiat timip sananeqaataanik innarliisinnaasut
nærhed	qanimut peqatigiinneq
naturforurening	pinngortitamik mingutsitsineq
naturrigdomme	pisuussutit pinngortitameersut
nedbrydelige	nungujartorsinnaasut
nørd	imaannaanngitsoq, assigiinngitsunut saatinneqarsinnaalluni, ass. qarasaasialerinerimut imaannaanngitsoq il.il.

Qallunaatut	Kalaallisut
nordboarkæologi	qallunaatsiaat pillugit itsarnisarsiorneq
Nordisk samarbejde	Avannaamioqatigiinni suleqatigiinneq
Nordpolsforskning	Qalasersuup ilisimatusarfigineqamera
offentlig forvaltning	pisortatigut aqutsineq, pisortatigut ingerlatsineq
økonomisk styringsmiddel	aningsaat tunngavigalugit aqutsineq
økonomiske forhold i alm.	aningsaasaqarnermut tunngasut
oliefiltre	uuliamut sukuluiaatit
ombudmandens beretning	ombudsmandip nalunaarutaa
operationalisere	suliarineqarsinnaalersippaa
opslagsbøger	atuakkat ujaarlerfissiat
organisation	aaqqissugaaneq
overassistent	allaffimmiuuneq
overordnet plan	pilersaarut pingaarneq
pædagogik	perorsaaneq
pædagogisk-psykologisk rådgivning	perorsaanikkut tarnikkullu atukkatigut siunnersuisarneq
pædofil	ukiukitsunik atoqateqartartoq, meeqqanik kanngunartuliorneq
perlebroderi	sapangaaqerineq
Polarforskning	Issittut pillugit ilisimatusarneq, Sikuiuitsoq Avannarleq Kujallerlu pillugit ilisimatusarneq
politisk historie	naalackersuinikkut oqaluttuarisaaneq
politiske organisationer	politikikkut suliniaqatigiiffiit
POP	nungujartortanngitsoq, arrorsaruminaatsoq
portør	peqqissaavimmi ingerlassisoq
projektleder	suliniummik aqutsisoq
psykologisk rådgivning	tarnikkut atukkanik siunnersuisarneq (Siunnersuisarfik)
qarasaasiakkut allatsitsineq	Q-allatsitsineq
qarasaasiakkut ataatsimiinneq	Q-ataatsimiinneq
qarasaasiakkut atuartsineq	Q-atuartsineq
qarasaasiakkut billet	Q-billet
qarasaasiakkut ingerlatsineq	Q-ingerlatsineq
qarasaasiakkut inniminniineq	Q-inniminniineq (booking)
qarasaasiakkut katsorsaaneq	Q-katsorsaaneq
qarasaasiakkut tele-conference	Q-ataatsimiinneq
rac sociologi	inuaat ilisarnaasersuutat malillugit inuiaqatigiilerineq
raconfyr	naalartaartitsivik radarikkoortoq
råstofudvinding	aatsitassanik piianeq
reefer	nillartaartitanik assartuut
registreret partnerskab	pisortanit akuerisamik suliaqatigiittut aappariinneq
regularitet	nikerartuunngitsut
rejeindustri	kinguppannik nioqutissiorfik, kinguppannik nioqutissiorneq
risikokapital	sillimmatitut aningsaasaliissutit
særydelser	immikkut tapiissutit
samfundsforskning	inuiaqatigiinnik ilisimatusarneq
samfundshistorie	inuiaqatigiit oqaluttuassartaat
samfundskalkule	inuaat pissusissaannik missingersuut

Qallunaatut	Kalaallisut
sediment	kinnerit
serveringsfad	puugutarsuaq, niutsivik
servicekontrakt	sullissinermut isumaqatigiissut
serviceminded	kiffartuussinermut tunniusimasoq, sullissiumatooq
shamanisme	angakkoqarneq
simpel flertal	[nalinginnaasumik] amerlanerussuteqarneq
skattebegunstiget	akileraarnikillisitaq
skatteråd	Akileraarusiinermik Aalajangiisartut
skindsyning	amminik mersorneq
skod (slang)	qamitakoq
slædesport	qimussimik timersuutit
slægtshistorie	ilagisariit oqaluttuassartaat
slagge	ikummarlukut
smiley	smiley
SMS	SMS
søfartshistorie	immakut angallannerup oqaluttuassartaa
solhvervsfester	ullukinnersiornerit/Ullortunersiornerit
søopmåling	imaani uttortaataq
souschef	pisortap tullia
søværn	sakkutuut imarsiortut
spejderbevægelsen	spejdereqarneq
spildolie	uuliakoq
spiritusforbud	imigassamik inerteqquteqarneq
sprintny	nutaarluinnaq, allagartaarneqanngitsorluunniit
sprogets historie	oqaatsit oqaluttuassartaat
stenslibning	ujaqqanik silisineq
studieforberedende	ilinniagassamut piareersaat
stuedyr	uumasut illumiat
substitutionsprincip	pitsaanerusumik taarsiisarnissamik tunngavik
sundhedsledelse	peqqinnissaqarfimmi qullersaq
sundhedsvæsen	peqqinnissamik suliaqarneq
Svalbard	Inngikitsulik, Svalbard, Spitsbergen
svampe	oquit, pupiit
sydpolarlandene	nunat Sikuiuitsoq Kujallermit attuumassutillit
synergi	sunneqatigiinneq
tailings	seqummarissut
teknik	teknik
tekstanmærkning	oqaasertaliussat
teoribøger	misilitsinnissamut atuagassat
tilsynsmyndighed	nakkutilliinermik oqartussaaffik
trepartsforhandling	pingasut isumaqatigiinniarnat
tungmetal	saffiugassat oqimaatsut
uddannelsesstøtte	ilinniagaqarnersiutit
vejleder	ilitersuussisoq
vejnavne	aqqusernit aqqi

Qallunaatut	Kalaallisut
venturekapital	misileraalluni aningaasaliineq
videokonference	TV-kkut ataatsimianneq, ass. isigalutik ataatsimiittut

Ukioq 2007-imi qallunaatut oqaaseqatigiinniit kalaallisuunngortitat:

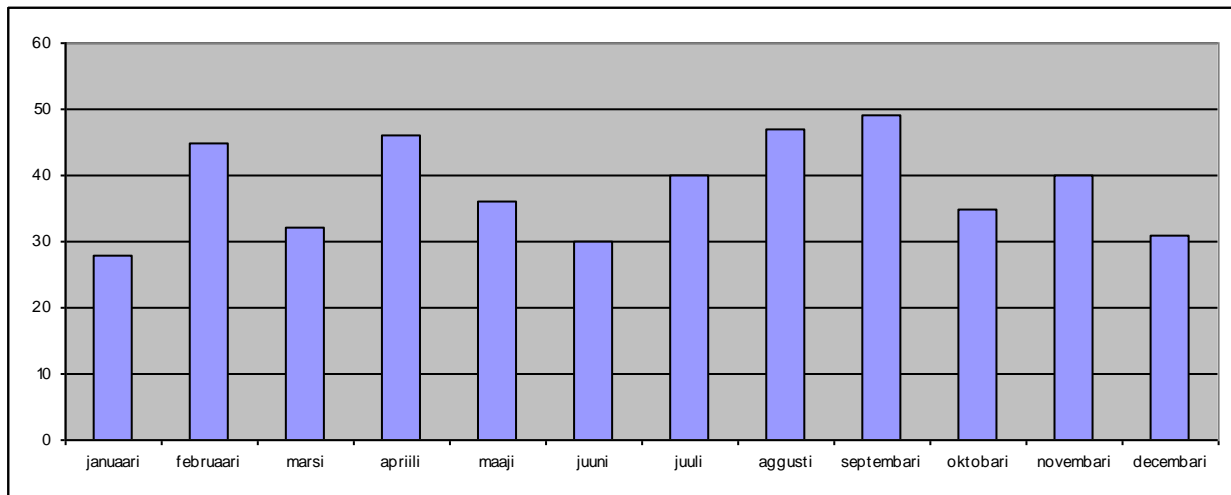
valg af varer og produkter	psiassanik nioqqutissanillu toqqartuineq
ophobes i kroppen	timimut akuliukkaangamik eqiterittartut
særligt forurenende virksomhed	suliffeqarfik mingutitsinerusoq
bly kan påvirke børns indlæringssevne	aqerloq meeqqat silassorissusiannut akornusiisinnaavoq/ ajoqusiisinnaavoq
latrin, der opsamles i tørklosetter	anartarfiit imaat anartarfinni imaartakkanut katersorneqartarput
proces hvor vand fjerner stof fra en fast fase	ermup kuugussaanik misilittaavik
biocider omfatter en lang række stoffer som kan være skadelig	biocidinut ilaapput atortussiarpassuit ajoqutaasinnaasut

Nalunaarut ukiumoortoq - 2008-mut

2008-mi saaffiginnissutit

Oqaasileriffiup 2008-mi saaffiginnissutit ikinnerpaamik 459-it akissusiorlugit misissorlugillu suliarisimavai. Saaffiginnissutaasartut amerlassusii qaammammiit qaammammut nikerarsinnaasarput (takuuk takussutissiaq siulleg), agguaqatigiissilluguli 2008-mi qaammammi ataatsimi apeqqutit 38-it saaffiginnissutaasarsimapput. Takussutissiami takuneqarsinnaavoq ukiup ingerlanerani apeqqutit qaammammi ataatsimi amerlanerpaajugamik septembarip qaammataani 49-usimasut, ikinnerpaajugamillu januaarimi 28-usimallutik.

Takussutissiaq 1

Apeqqutit imarisaat aallaavigalugit suussusaannut agguataarniarnerini assigiinngitsunik arfineq pingasunik immikkoortortalerneqarput. Oqaatsinik nalunaaqquserneqartut tassaapput kalaallisut oqaatsit ataasiakkaat pioreersut, soorlu oqariartaatsit, taggisit assigisaallu pillugit qanoq oqartarnitsinnik apeqqutilliinerit, kalaallit oqaasiinik aalajangersimasunik nassuiaaqqusinerit, kiisalu kalaallisut oqaasilerineq pillugu apeqqutit assigiinngitsut.

Inuit aqqinut tunngasut Oqaasileriffiup suliarisartagai tassaapput kalaallit aqqi, europamiulli aqqinik tunngasunik saaffiginnittoqartillugu paasiniaavigisinnaasaannik allanik innersuunneqartarput, soorlu internetip iluani aternik paasiniaaviusartut allat.

Nunat aqqinut tunngasunik saaffiginnissutit ukiumut amerlassusaaq eqqarsaatigalugit amerlagisassaannigillat, taamaattorli nunat aqqinik nalunaarsuinerit ingerlanneqartillugit aamma inuit akornanni soqutiginninneq annertusigaluttuinnarluni.

Saaffiginnissutit taaguutinut inissinneqartut tasaanerupput qallunaatut tuluttulluunniit oqaatsit ataasiakkaat aalajangersimasut suli kalaallisut aalajangersimasumik taaguuteqartinngisavut,

imaluunniit sulii kalaallisut assigiinngitsunik taagorneqartut, taamaattumillu sorliup taaguutitut atorneqarnissaannik paasiniaanerit, soorlu stylist kalaallisut ima taaguuserneqarpoq: *piorsaasoq, kusanarsaasoq.*

Nutseqqusat, qallunaatuumiit tuluttuumiilluunniit kalaallisuumut nutseqqullugit saaffiginnissutit tassaanerupput oqariartaatsit aalajangersimasut, taakkuali amerlanerit Oqaasiliortunit suliarineqartarput akissusiorneqartarlutillu, taakkuattaaq ilagaat 2008-mi saaffiginnissut *højt forædlede produkter* kalaallisut ima taaguuserneqarpoq: *tunisassiat piariikkat.*

Piffissap ilaani allattaatsimut tunngasunik Oqaasileriffik saaffigineqartarpoq, taakkualu killiffilersuutitut tunngasinnaapput imaluunniit oqaatsit qanoq allanneqassaneritut tunngasuullutik kiisalu allattaasitoqqamut allattaasitaamulluunniit tunngasuusarlutik. Allattaatsimut tunngatillugu 2008-mi nutaarsiassatut taaneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaata qanoq allanneqartassaneranut tunngasoq; Oqaasiliortut ima allakkamik:

“Kalaallit Nunaat, Nunarput, allanneqartarnissaanut malittarisassat

Kingullermi ataatsimiinnermi imm. 6-imi eqqaaneqarpoq Kalaallit Nunaat aamma nunarput qanoq allanneqartarnissaannut ullumikkut aalajangiisoqassasoq.

Siulittaasup eqqaavaa Kalaallit Nunaat taamatut allallugu qularnanngereersoq. Taamaattoq nunarput naqinnermik angisuumik aallaqqaaserlugu allanneqassappat ullumikkut malittarisassat malillugit kukkunertut isigineqartaraluartoq. Oqaasiliortut aalajangerput ataqqinninneq XXX XXX-llu apeqqutaatillugu inuit ataasiakkaat aalajangissagaat angisuumik mikisumilluunniit allanneqassanersoq, soorlu aamma Guuti imalt. guuti, Anersaaq iluartoq imalt. anersaaq iluartoq manna tikillugu periarfissaasut.

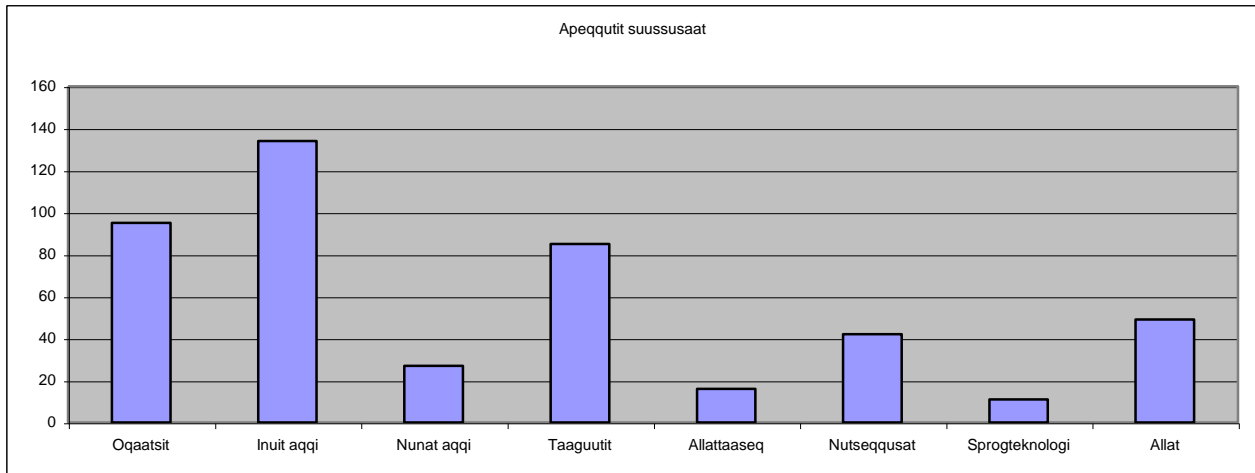
Tamanna siunissami ordbogiliassani nalunaarsorneqassasoq aamma aalajangerneqarpoq.” (Oqaasiliortut ataatsimiinnerannit imaqarniliaq apriliip 30-anni 2008).

Sprogteknologimi allaqqasumi apeqqutit tassaanerupput apeqqutit Kukkunaaammut tunngasut imaluunniit apeqqutit allat qarasaasiaq atorlugu oqaatsinik passussisarneq pillugu apeqqutit. Saaffiginnissutit allat qulaani taaneqanngitsut, soorlu ordboginut, oqaatsinut politikimut tunngasut imaluunniit allamiut kalaallisut ilinniarumallutik saaffiginnittut immikkoortumi Allat-mi inissinneqarput.

Ataani takussutissiat aappaanni paatsuugassaannngitsumik erserpoq ukioq 2008-mi Oqaasileriffimmut saaffiginnissutini apeqqutit inuit aqqinut tunngasut amerlanerpaasimasut, tassa apeqqutit tamakkerlugit 29%-ii inuit aqqinut tunngasuusimagamik 134-iusimallutik, taamaalillunilu paasinarsivoq ullut marluk-pingasukkaarlugit inuit aqqinut tunngasunik saaffiginnissummik Oqaasileriffik tigusaqartartoq, aammali erseqqissaatigineqassaaq saaffiginnissut ataaseq aternik arlalinnik apeqqutilliinernik imaqarsinnaasarmat, taamaattumik saaffiginnissutit naatsorsorneqarneri inuit saaffiginnittut amerlassusaat aallaavigalugit

kisitaapput, siunissamili saaffiginnissutit imarisaat aallaavigalugit immikkut naatsorsorneqartalissapput, taamaalillutalu apeqqutit amerlassusaat sukumiinerusumik eqqornerusumillu kisitsisinngorlugit paasisinnaalissallutigik.

Takussutissiaq 2

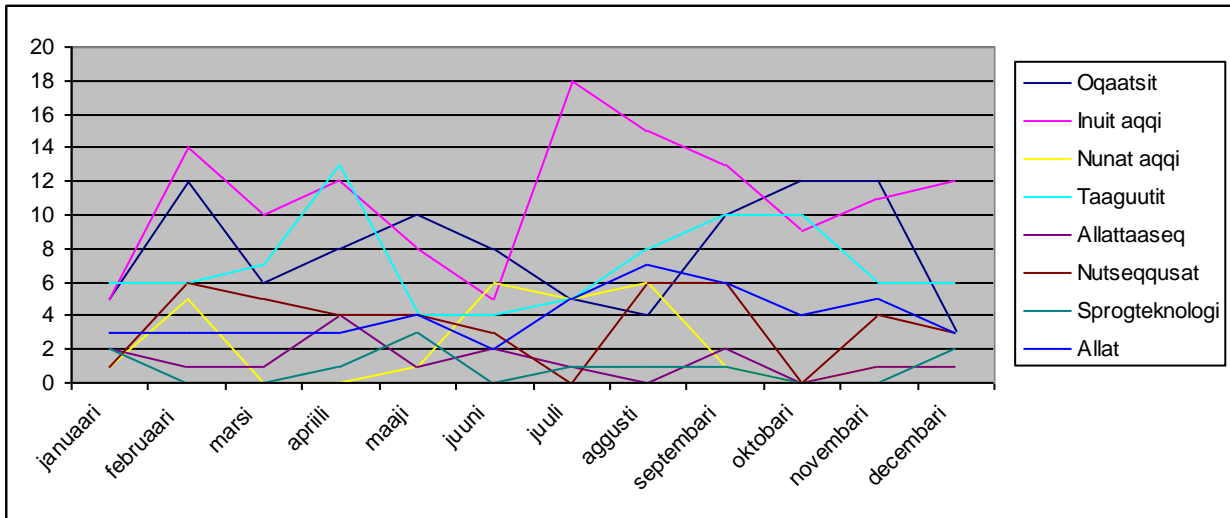

Ukiup ingerlanerani apeqqutit suut apeqqutigineqarsimaneranut paasisutissaq takussutissiat pingajuanni takuneqarsinnaavoq. Tassani apeqqutit oqaatsinut tunngasut nalinginnaasut ukiumi novembarimi februaarimilu amerlanerpaajusimapput, aasarisseruttorneyanilu aggustimi ikinnerpaajusimallutik.

Inuit aqqinut tunngasut takussutissiami ersarinnerpaatut oqaatigisariaqarput, taakkua aasaanerani, pingaartumik juulip qaammataani kuisitsinernit aallaaveqarnissaat qularutissaagunangivippoq, taamatullu aamma apeqqutit nunat aqqinut tunngasut inuit angalalernerisa nalaanniit maajimiit qaffariariarlutik septembarip qaammataata kingorna nunguttuusipput.

Taaguutinut tunngasut malunnaatilimmit qaffannerpaaffigaat apriliip oktobarillu qaammataanni, tamannalu peqquteqarnerugunarpoq inatsisartut upernaakkut ataatsimiinnerannit kiisalu Namminersornermut qinersinissap tungaanut piareersaasiornerit ilutigalugit kalaallisut taaguut eqqortut taaguutissallu piulersussat pillugit Oqaasileriffik saaffigineqartarsimammat.

Takussutissiaq 3

Allattaatsimut killiffilersuutinullu tunngasut kiisalu nutsereqqusillutik saaffiginnittartut apeqqutai immikkut oqaaseqarfigiuminaapput, taamatuttaarlu aamma qarasaasiaq atorlugu oqaasilerinermut tunngasut (sprogteknologi), aammalu saaffiginnissutit qulaani immikkoortuni taaneqanngitsut, kisiannili aggestip qaammataani immikkoortumi allaniittut amerlanerpaasimapput, taakkuali tassaanerupput nunanit allaniit kalaallisut ilinniarumallutik imaluunniit kalaallisuumut nutserisussarsiorlutik saaffiginnittut.

Takussutissiat tamarmik ataatsimut isigalugit malunnarpoq ukiariartornerani apeqqutit amerlatseriarlutik aasalernerani ikileriasimasut, tamannalu paasineqarsinnaavoq inuit ukiup ingerlanerani silallu allanngortarneranit aamma soqutigisaat eqqarsaataallu sunnertittarsimasut, tassami naak aasaanerani apeqqutit ikileriaateqaraluartut inuit nunallu aqqinik tunngasunik saaffiginnissutit qaffariaateqarsimammata.

Oqaatsitigut akuunerulersitsineq

Kalaallit oqaasii tunngaviatigut oqaatigissagaani aarlerinartorsiunngikkaluartut tamanna tuppallersaataassanngitsoq oqaatigisartariaqarparput, allatut atuiniarneq suli ajornannginnersiugaasaannarmat. Suliassalli aqutissiornissaanni aqutissatut nutaatut ugartugassat ilagisariaqarpaat kalaallit oqaasiisa Namminersornermi sakkortunerusumik akuersaagaanerat suliniutinik pimoorussanik ilaqartariaqartoq.

Apeqqutit nutaatut pimoorullugit sammisassat ilagaat oqaatsitigut akuunerulernissamik isuma Inatsisartut tamakkiisumik tapersorsoriigaat.

Oqaatsitigut Akuunerulersitsinissaq pillugu Suleqatigiit innersuussutaat maanna KIIN-imiipput, taakkualu Oqaatsinik Pikkorissarfimmit, Oqaasileriffimmit kiisalu KIIN-imit

peqataaffigineqartunit sularineqareerluni upernariaani Inatsisartunit isummerfigineqarnissaa pilersaarutaagallarpoq.

Inatsit assortugassaangitsutut isigaarput, aalajangiisinaanerup annertusinerata ilagissammagu oqaatsit atugaanerata erseqqissinissaata naalackersuinikkut akisussaaffigalugu ingerlanneqalernissaa.

Nalunaarutip imarisaani pingaartutut taaneqartut ilagaat kalaallisut oqaaseqaratik perorsimasut kalaallisut ilinniarusuttut pimoorussanik periarfissaqalersinnissaat. Illuatigullu danskisut tuluttullu ilinniarusuttut aamma taamatut.

Maannamut kakkaffiginngisarput tassa oqaatsitta ilikkarlugit atulernissaannut periaatsit nutartertanninnatsigik. Maanna qarasaasiatigut periarfissaqaleraluaraanniluunniit inuit akornanni ilikkarlugit atuinissamut periaatsinik nutaaliornissaq pisariaqarluinnarpoq. 2000-ikkut ingerlatilerneranni danskisut oqaluttut kalaallisut ilinniarnermi fortids afhængemådekkut fremtids afhængemådikku alanngaarsinnaalernerat atorsinnaangilaq suniarnarluni kalaallisut oqaatigisinnaangikkaanniluunniit. Ima ilikkartitsigerusunnaralarpoq allaat allamiut illaqatigisinnaalerlugit, illakutsooriarluni suna illaatiginerlugu nassuiaannagit. Ilimmarfiup Ilisimatusarfiullu ilinniartitsinermi periaatsinik nutaanik ilinniartitsilerumaarnissaat aqqutissat ilagisariaqassavaat, aammalumi paasisimasalinnik naalagaaffeqatigiinnerup avataaneersunik aggersitsisinnaaneq.

Taaguusersuutininik suliaqarneq

Kalaallit Nunaanni taaguusersuutininik suliaqarneq ukiorpaalunnguit aatsaat qaangiummata aallartippoq, Oqaasileriffik taaguusersuutininik suliaqarnermi qitiulluni.

Oqaasileriffimmi sulisut taaguusersuutininik suliaqarfigisami taaguutininik ilisimasallit peqatigalugit taaguusersuutininik suliaqartarput. Maannamut taaguusersuutit tallimat saqqummersinneqarsimallutik, ukuusut: *Taaguusersuutit – pinerluttulerinermut, eqqartuussisarnermut, aningaaserivinnut, timillu pisataanut tunngasuni (2000), Oqaatsinik allattuiffik, Perorsaanermi taaguutit – Ordliste, Det socialpædagogiske fagsprog (2003), Peqqinnissaqarfinni taaguusersuutit (2005), Sulinermi atukkanut taaguutit – tarnikkut atukkanut tunnganerusut – Arbejdslivsbegreber – Primært relateret til psykisk arbejdsmiljø (2006), kiisalu Avatangiisilerinermi Taaguusersuutit – Miljøteknisk Terminologi (2007).*

Maannamut Oqaasileriffik Innaallagissiornermut Oqartussat peqatigalugit innaallagissamut tunngasunik taaguusersuutininik suliaqarpoq, suliaq ukiorpaalunni ingerlanneqareersimasoq suli ingerlanneqarluni. Suliap ilaa 2008-mi ingerlanneqalaarsimavoq. Suliartit siulliit 1000-t sinnerlugit taaguutininik imaqarput. Kalaallisut, qallunaatut, amerlanerillu tuluttut taaguuteqarlutik, tamarmillu kalaallisut qallunaatullu isumasiuutitaqarlutik.

2008-mi Oqaasileriffimmi taaguusersuutininut tunngatillugu suliartit ilagisimavaat

Peqqinnissaqarfinni Taaguusersuutininik ineriartortitseqqinniarput taaguusersuuserinermi

suleriaatsinik pikkorissartinneqarnerat. Pikkorissaaneq novembarimi 2008-mi ingerlanneqarpoq, pikkorissartitsinerlu tiiminik arfineq marlunnik sivilissuseqarsimalluni. Malunnarporli pikkorissartitsineq suli ullormik ataatsimik sivitsorneqartariaqaraluartoq. 2008-mi Oqaasileriffik allanik taaguusersuutinik suliaqanngilaq, 2006-mi Taaguusersuuserinermi Taaguusersuutit Oqaasiliortunut 2008-mi suliakkiuteqqinneqarsimasut eqqaassanngikkaanni.

2008-mi Oqaasiliortunut suliakkiissutit taguutinut tunngasut

Namminersorneq pillugu inatsisissap kalaallisoortaata suliarinera

Oqaasiliortut Namminersorneq pillugu allaffeqarfimmit saaffigineqarnermikkut suliassiissut, Namminersorneq pillugu inatsisissap kalaallisoortaata misissoqqissaarneqarnissaanut taaguutillu eqqortumik atorneqarnissaannut tunngasoq suliaralugu naammassivaat.

Kommuneqarfik Sermersuup ingerlatsiviini taaguutit kalaallisoortaasa suliarinerat

Kommuneqarfik Sermersuup ingerlatsiviini taaguutissat pillugit Oqaasiliortut siunnersuusioqqullugit suliassinneqarnerisa kingunerisaanik Oqaasiliortut arlaleriarlutik naapittarput, taamatullu ingerlatsivinni kalaallisut taaguutinik assigiimmik atuilernissaq siunertaralugu ukiup nutaap aallartinnerani KANUKOKA-p saaffigineqarnissaa siunniunneqarpoq.

Inuit aqqi pillugit suliat

Inuit aqqinik suliaqarnerup inatsisitigut toqqammavigaa Kalaallit Nunaanni Oqaasiliortut pillugit inatsisartut inatsisaat nr. 4, 1. april 1982-imeersoq. Tassani §1, imm. 3-mi allassimammat: “...oqaasiliortut suliassaraat suliffeqarfiit kalaallisut aammalu Kalaallit Nunaanni atsersuisartut imaluunniit atissanik inassuteqartartut suleqatigissallugit.”

Oqaasileriffiup pisussaaffigaa Inuit Aqqinik Akuersisartut (IAA) kalaallit aqqi pillugit inassuteqarnissamut tunngavissaannik katersissutissallugit, Inuillu Aqqinik Akuersisartut sulinerminni Atsiisarnermut Ilitsersuutit novembarip 21-anni 2006-imi Oqaasiliortunit aalajangerneqartut aamma Kalaallit Aqqisa Nalunaarsorsimaffiat 2007-imeersoq tunngavigaat, aammali Danmarkimi inuit aqqi pillugit inatsit malillugu sulisarlutik.

“Kalaallit aqqisa nalunaarsorsimaffiat”, Oqaasiliortut saqummersitaat, kalaallit aqqinik atsiisoqassatillugu kuisittoqassatillugulu atorneqarsinnaasunik imaqarpoq.

Oqaasileriffiup Inuit Aqqinut Akuersisartut Oqaasiliortunit ilaasortanit marlunnik biskopimillu ilaasortaataqarfegartut ulluinnarni allattoqarfittut inissisimalluni sullitarai, atuisunit

saaffiginnittoqartillugu paasissusissanik katersisarnikkut, atertut akuereqqullugit qinnuteqaatit palaseqarfinnut apuuttartut Oqaasileriffimmut ingerlateqqinneqartartut IAA-p ilaasortaannut isummerfissatut ingerlateqqittarlugit, IAA-p ataatsimiinnissai piareersartarlugit il.il.

Aternik nalunaarsuisarneq aamma aqqit isumaat pillugit misissuisarneq

IAA sinnerlugu allaffissornikkut suliaqarnerup saniatigut Oqaasileriffik aamma inuit aqqi pillugit paasissutissiinermik suliaqartuuvoq, tassa kalaallit aqqi sumit naggueqarnersut qanorlu tunuliaqutaqarnersut pillugit saaffiginnittoqarpat tamakku pillugit paasissutissiissalluni.

Tamatumattaq saniatigut Oqaasileriffik pisussaaffeqarpoq Oqaasiliortut sinnerlugit aternik nalunaarsuinissamik (Takuuk “Oqaasiliortut pillugit inatsisartut inatsisaat” nr. 4, 1. april 1982-imeersoq, §1 aamma §3). Siunertaq tamanna piviusunngortinniarlugu Oqaasiliortut naqitertittagaat “Kalaallit aqqisa nalunaarsorsimaffiat” Oqaasileriffiup katersorlugulu aqqissugarisarpaa. Taanna kingullermik saqqummerpoq 2007-imi. Nalunaarsorsimaffiup tamatuma imarai kalaallit aqqi Inuit Aqqinik Akuersisartunit aterineqartussatut akuerineqarsimasut.

Aqqit isumaat tunuliaqutaallu pillugit pimoorusaanerusumik paasissutissiisarneq 2004-mi aallartinneqarpoq ukiullu tamaasa aqqit isumaat pillugit saaffiginnittut amerliartuinnarsimapput.

Aqqit pillugit pimoorussisamik nalunaarsuiffik – Navne registrant

Oqaasileriffiup aqqit *akuerisat* nalunaarsorneqarnerisa saniatigut aqqit atuakkiani oqaluttuarisaaneq pillugu atuakkiaasartuni, ullorsiutitoqqani, nalunaarusiani, allaatigisani il.il. kalaallit aqqi akuerisanut ilaanngikkaluartut aamma nalunaarsugarai. Tamatumunnga pissutaavoq aqqit qangaaniilli atiusimasut amerlanerpaat ataatsimut katersuuffeqarnissaat pingaartinneqarmat, aammattaq aqqit pillugit ulluinnarni misissuinermi najoqqutassaqaarnissaq ujaasisarnissarlu pisariinnerussammat.

Aternik nalunaarsuineq tamanna ima pisarpoq: ateq allassimaqqaarnera najoqqutaralugu allariarlugu (ajornanngippat) nalitsinnit allattaaseq najoqqutarineqartoq atorlugu allallugu, aqqup sumi atugaasimanera aammalu atuakkami sorlermi quppernerlu sorlermi siumorneqarsinnaanera ilanngullugu.

Immikkuttaaq pilersaarutaavoq oqaluttuatoqqat immikkut navne registrantiliorneqassasut.

Inuit aqqi pillugit Oqaasileriffimmut 2008-mi saaffiginnissutaasartut

Qaammat	Amerlass.	Isumaa	Akuerineqarpa	IAA-mit akuerisat	Allat
Januaari	7	6		1	
Februaari	16	13		3	
Marsi	9	8			1
Aprili	17	12	3	1	

Maaji	12	10	2		
Juuni	7	5	1	1	
Juuli	25	17	7	1	1
Aggusti	20	17	3		
Septembari	16	13	3	1	
Oktobari	11	3	5		1
Novembari	21	19	2		
Decembari	16	14	2		1
2008					
katinneri	177	137	28	8	4
2007-imi:	102	64	12	10	16

Soorlu takuneqarsinnaasoq ukioq 2008-mi aqqit pillugit saaffiginnissutaasimasut katillutik 177-iupput (aqqit ataasiakkaat tassani pineqarput. Saaffiginnittut ilaannikkut aqqit arlallit ataatsimut saaffiginnissutigisarpaat). Apeqqutit Oqaasileriffimmut ukiumut isertartut katillutik 500 missaannik amerlassusillit 29 %-eraat. 2007-imi saaffiginnissutit 102-jusimapput. Saaffiginnissutit amerlanerpaat aqqit isumaat pillugit saaffiginninnerupput 2008-mi katillutik 137-ullutik, 2007-imi katillutik 64-iusimapput. Palaseqarfiit aamma amerlanerujartuinnartut saaffiginnittalerput ateq aalajangersimasoq aqqit akuerisat akornanniinnersoq paasiniarlugu. 2008-mi palaseqarfinniit saaffiginnittut 28-usimapput 2007-imi 12-iusimallutik. Saaffiginnissutit taakku akornanni IAA-mit akuerineqarsimasut 2008-mi arfineq pingasuusimapput 2007-imi qulusimallutik. ‘Allat’ tassaapput kinguliat imalt. aqqit nunatta avataanit nagguillit pillugit saaffiginninnerit.

Aqqit isumaat pillugit saaffiginnittunut allaganngorlugit akissutaasimasut 2007-imi qupp. 97-it missaaniipput 2008-milu qupp. 115-it missaaniillutik. Taakku immikkut katersugaatitut toqqorneqarput siunissami Oqaasileriffiup aqqit isumaat pillugit atuakkiassaattut toqqammaviunissaat siunertarlugu.

Inatsisitigut inissisimaneq

Siornaanngortoq KIIIN-imi inatsilerituut ilisimatippaatigut IAA-p aqqit pillugit oqartussaanaera aqqiivigisariaqartoq. Tamakku iluarsiniarlugit suliaq suli ingerlavoq Qallunaallu Nunaanni naalakkersuisoqarfiit saaffigineqarsimapput akinissaallu suli utaqqineqarpoq.

2009-mi anguniagassat

Aqqit isumaat pillugit akissuteqarfigineqarsimasut naatsumik nassuiaaserlugit nittartakkamut iliorarneqassapput, kiisalu aqqit kalaallisut naggueqanngitsut kinguliattu pillugit nunatsinni oqartussaaffigineqalersinnaanersut tunngaviusumik isummerfigisariaqakkat ilagaattaaq.

Nunat aqqi pillugit suliat

Oqaasileriffimmi nunat aqqinik suliaqarnermi suliat assigiinngitsut suliarineqarnikuupput: nunat aqqinik nalunaarsuineq, immat assingisa nutarterneqartut misissorneqartarneri, apeqqutit akissutaallu, kiisalu qarasaasiaq atorlugu nunat aqqinik suliaqarnerup oqilisaaffiginiarneqarnera.

Nunat aqqinik nalunaarsuineq

Oqaasileriffimmi nunat aqqinik nalunaarsuineq oktobarip 25-anni 2007-mi aallartippoq. Nunat aqqinik nalunaarsuilernissaq pisariaqarsimavoq Kort- og Matrikelstyrelsenikkormiunit immat assingisa nutarterneqarneranni nunat aqqi immat assinginiittut kukkuneqangaatsiarneri sumiiffiillu ilarpassuini nunat ateqaraluartut atiisa ilaatinneqarsimannginneri ilaatigut pissutigalugit. Tamannaannarli pissutaanngilaq. Naak Kalaallit Nunaanni nunat aqqi nalunaarsugaataasut 26.000-it pallingajaqqasimagaluaaraat suli nunat aqqinik nalunaarsugaariigaanngitsunik amerlaqisunik peqartoq ilisimaneqarluarpoq, taakkuuppullu nunat aqqinik ilisimasaqarluartut, qimagutinnginnerini, peqatigalugit nalunaarsortariaqartut. Qujanartumillu Oqaasileriffimmit nunat aqqi taakkunungalu nalunaarsuineq qarasaasiami program Mapinfo atorlugu annertuumik pitsaasumillu isumagineqalerput. 2008-p aallartinnerani nunat aqqinik nalunaarsuineq aallarteqqammerpoq. Avannaamioqatigiit aningaasaateqarfiisa ilaannit Nordplusimit Kalaallit Nunaanni nunat aqqinik nalunaarsuinissaq 40.000 euronik tassa 300.000 koruuningajaqqinnaanik aningaasalerneqarpoq. Taamaalilluni nunat aqqinik nalunaarsuinissaq pitsaanoqisumik suliaqarfiginissaa piviusunngorsinnaanngorluni.

Nunat aqqinik nalunaarsuinerup aallartinneraniit oktobari 2007-miit 2008-p naaneranut nunat aqqi nalunaarsugaataasimanngikkaluartut nalunaarsorneqartut 3.500 missiliorpaat.

Nalunaarsuiffigisat tassaallutik: 1) Maniitsoq¹, 2) Nuuk², Narsaq³, Qaqortoq⁴, Nanortallip

---

¹ 2008-mi februaarimi Maniitsoq nalunaarsuiffigineqariartorpoq, nalunaarsuiffigisat tassaallutik: Maniitsup eqqaa tamaat, Appamiut, Ikkamiut, Kangerluarsuk, Napasoq, Atammik, Kangerlussuaq Kangaamiullu. Atammiiup kujataa Kangerlussuullu timaa amigaatigineqartut annerusumik oqaatigineqarsinnaavoq. Kangaamiullu eqqaani nunat aqqi nalunaarsukkat suli Nunat Aqqinik Aalajangiisartunit akuerineqanngillat, ukiullu ingerlanerani akueritinneqarumaarlutik.

² Nuummi nalunaarsuiffigisat tassaapput: Nuup eqqaa kangerluassua timaannarsualu ilanngullugit, Kangeq, Narsaq, Qoornoq, Kapisillit, Qeqertarsuatsiaallu. Amigaatigineqartut tassaapput: Ameralik, Akia, Nuullu kujataata timaa.

³ Juulimi 2008-mi Narsap eqqaa tamangajammi nalunaarsuiffioreerpoq, nalunaarsuiffigisimasat tassaallutik: Narsaq eqqaalu, Niaqornaq, Illutalik. Amigaatigineqartut tassaapput: Tunulliarfik nunaqarfii ilanngullugit, Simiutaq aamma Tuttutuut.

avannaatungaa⁵, Aasiaat⁶, Qeqertarsuaq⁷, Qasigiannguuit⁸ Paamiullu eqqarpiaat⁹. Nunat aqqi nalunaarsugaareersut Nunalli Aqqinik Aalajangiisartunit suli aalajangiiffigineqanngitsut tassaapput: Qeqertarsuaq eqqaalu, Qasigiannguuit eqqaalu, kiisalu Kangaamiut eqqaat. Kangaamiut Qasigiannguillu eqqaanni nunat aqqi nalunaarsukkat Nunat Aqqinik Aalajangiisartunit akuerineqarnissaannut piareeqqareerput akueritinneqarumaarlutillu. Qeqertarsuup eqqaani nalunaarsukkat suliareqqinneqareerpata Nunat Aqqinik Aalajangiisartunut suliakkiunneqarumaarput.

Immat assingisa nutarterneqartut misissorneqartarneri

2008-mi nunat aqqinik suliaqarnerup ilagivaa immat assingisa nutarterneqartut misissoqqissaarneqartarneri. Kort- og Matrikelstyrelsip immat assingi pappiaraasut atiilu exel-filimiitinneqartut misissoqqissaagassat maanga Oqaasileriffimmut nassiuttarpaat. Misissoqqissaarneqareeraangatalu naqqiissutit exel-filitut nunallu assingi Mapinfo iluaqutigalugu assinnngortitat Kort- og Matrikelstyrelsimut nassiunneqartarput. Nunat aqqi akuerisaareersimasut akuerineqaaqqammersullu aallaavigalugit misissueqqissaarneq ingerlanneqartarpoq, nunat aqqi immap assinganiittut kukkuneqannginnersut misissoqqissaarneqartarlutik.

2007-mi immat assingi sisamat, 2008-milu immat assingi 14-t maanga Oqaasileriffimmut misissoqqissaagassatut nassiunneqarput, tamarmillu piffissani assingiinnngitsuni utertinneqareernikuullutik.

Kort- og Matrikelstyrelsikkormiut nunat aqqi Oqaasileriffimmiit naqqiissutaasut nunallu aqqi ilaatitassatut nalunaarutigineqarnikut immat assinginut ilanngussoreeraangamikkitt maannga

---

⁴ Qaqortup eqqaa tamangajammi nalunaarsuiffioreerpoq, nalunaarsuiffiusimasut tassaallutik: Qaqortoq, Kingittoq, Alluitsup Paa, Qaarsutsiaq, Saqqarmiut, Qassimiut, Eqalugaarsuit, Saarloq, Upernaviarsuk, Nalikkallaat, Isortoq aamma Kangerluarsorujuk. Amigaatigineqartut tassaapput: Igalikup kangerlua Igalikullu kangerluata timaa, soorlu Igaliku Kujalleq aamma Qanisartuut timaa.

⁵ Nanortallip avannaatungaa annikitsoq nalunaarsuiffiuvoq, nunaqarfiusimasooq Illorpaat ilanngutilaarlugu.

⁶ Juulimi 2008-mi Aasiaat eqqaani nalunaarsuiffigisimasat tassaapput: Innallup eqqaa, Manermiut, Nivaaq, Ikamiut, kiisalu Saqqarleq Aasiaallu saqqarliat ilanngutilaarlugit. Suli nalunaarsuiffiginngisat tassaapput: Kitsissuarsuit, Killiit, Imerissut, Akunnaaq, aamma Aasiaat.

⁷ Juunimi 2008-mi Qeqertarsuup eqqaani nalunaarsuiffigisimasat tassaapput: Qeqertarsuaq, Aamaruutissat, aammalu Kangerluup eqqaata ilaa. Nalunaarsuiffiginngitsuukkat tassaapput Kangerluup kita avannaalu.

⁸ Qasigiannguuit eqqaa tamangajaat nalunaarsuiffioreerpoq, nalunaarsuiffigisat tassaallutik: Ilulissat kujataatungaaniit Avannarlerniit, Ikamiut kangiitungaa ilanngullugu, nunap timaa aamma ilanngunneqarluni.

Immikkut eqqaasassat tassaapput Qasigiannguuit Katersugaasiviani sulisut nunat aqqinik ilisimasalinnik suleqateqarlutik nunat aqqinik nalunaarsuisimanagerat suliainnillu atuagaarannngortitsisimanagerat. Atuagaarannngortitaat ateqarluni: *"Nunat Taaguutaasa Allassimaffiat Qasigiannguuit Eqqaanni, Kalaallit Nunaata Kitaani – Stednavne i Qasigiannguuit Distrikt, Vestgrønland"* (Qasigiannguuit Katersugaasiviat: Lars Johansen & Frank Nielsen, 2001). Eqqaasassallu appaat tassaavoq nunat aqqinik soqutiginnilluinnartup Qasigiarmiut Karl Peter (Kaapi) Langeq nalunaarsugaatai pissarsiarinikuugatsigit, ukiullu ingerlanerani inuttaa suleqatigisussaassallutigu. Nunat aqqi nalunaarsugai tassaapput Qasigiannguuit Katersugaasiviatu nalunaarsorsimasaanni amigaataasut.

⁹ Paamiut eqqarpiaani nalunaarsuilaarnermi suleqataalluartoq tassaavoq Nikolaj Knudsen Paamiuni Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiani siulittaasoq.

Oqaasileriffimmut misissoqqitassatut nassiuteqqittarpaat, suli naqqiissutissaqarnerseq naggataasumik paasiniarneqartarluni.

Ilanngullugu oqaatigisariaqarpoq immat assinginik misissueqqissaarneq kujataata isuaniit Upernavik ilanngullugu suliassaasooq annertooq 2011-p naanerata tungaanut ingerlanneqartussaammat, tassami 2009-p aallartinneraniit 2011-p naanissaata tungaannut immat assingi misissoqqissaagassat 75-iussapput, ukiumut immat assingi 25-t misissugassaasassallutik.

Kort- og Matrikelstyrelsen suli Qaanaap eqqaani tunumilu immat assinginik nutarsaaniarnerminnik pilersaarutitik Oqaasileriffimmut nalunaarutiginnilaat.

Apeqqutit akissutaallu

Oqaasileriffiup suliassaasa ilagivaat apeqqutit nunat aqqinut tunngasut inunnit pisortaqarfinniilluunniit apeqqutigineqarsimasut akineqartarnissaat. 2008-mi apeqqutit nunat aqqinut tunngasut apeqqutigineqarsimasut 27-upput, juunimi aggustimilu apeqquteqartut amerlanerpaajusimallutik.

Qarasaasiaq atorlugu nunat aqqinik suliaqarnerup oqilisaaffiginiarneqarnera

2007-ip ukiaani siullermeertumik nunat aqqinik nalunaarsuineri qarasaasiami program Mapinfo iluaqutigalugu sulisoqalerpoq, sulinerup sukkanerungaaqisumik sukumiinerusumillu ingerlalerneqanik kinguneqartumik. Taamaakkaluartoq suli pitsanngorsaaneq ilungersuullugu ingerlanneqarpoq oqinnerusumik sulisinnaanissap anguneqarnissaa sulissutigalugu, nunallu aqqinut attuumassutilinnik suliaqartuusut soorlu Kort- og Matrikelstyrelsen, Aatsitassanut Pisortaqarfinniit inuillu kikkulluunniit pilertorneraqisumik nunat aqqinik akuerisanik internetikkut misissuisinnaanissaat anguniarlugu.

Taamaattumik 2008-mi suliat ilagisimavaat qarasaasiaq atorlugu nunat aqqinik suliaqarnerup oqilisaaffiginiarneqarnera. Oqilisaaniarnermi Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup ataani inissisimasup Nuna Tamakkerlugu Pilersarusiornermut Immikkoortortaqarfiup pilersissimasaa NunaGIS atorlugu nunat aqqi akuerisat internetikkut misissorneqarsinnaalernissaat anguniagaavoq, suliassamullu tassunga 199.000 koruunit aningaasartuutigineqassasut neqeroortutigineqarnikuvoq.

Ajoraluartumilli suliap ingerlaniarnera aningaasassaaleqinermik pissuteqartumik ilungersunarsimavoq. Qujanartumilli Kort- og Matrikelstyrelsen 50.000 koruuninik aningaasaliinerisa kingunerisaanik suliaq ingerlanneqarpoq, paasinarsiumaarporli ukiup ingerlanerani nunat aqqi akuerisat Oqaasileriffiup nittartagaani misissuataarneqarsinnaalermarnersut, suliassammi naammassinissaanut suli aningaasarpaalussuit amigaataammata.

Qarasaasiami program NunaGIS atorlugu nunat aqqisa internetikkoortilernissaat eqqarsaatigalugu pingaarutilimmik allamik suliaasaqarpoq. Nunat aqqi 2007 sioqqullugu nalunaarsugaareersimasut access-filitut Kort- og Matrikelstyrelsimit Oqaasileriffiup pissarsiarisimasai Oqaasileriffimmi atorfillip NunaGIS-imut ilanngunneqarneri isumagitereerpai, taamaakkaluartoq nunat aqqi 2007 sioqqullugu nalunaarsugaareersimasut tamangajammik NunaGIS-imi sumiiffissaminiinngitsut inissaannut inissinnissaat suliaasaalluni. Kort- og Matrikelstyrelsenikkormiut aperineqarnikuugaluarput nunat aqqisa sumiiffippiaasa paasissutissartai eqqoqqissaartut Oqaasileriffimmut nassiunneqassasut, ajoraluartumilli allagaq suli Kort- og Matrikelstyrelsimi akineqanngilaq. Nunat aqqi 2007 sioqqullugu nalunaarsugaareersimasut sumiiffiisa paasissutissartai Kort- og Matrikelstyrelsimit pissarsiarineqarsinnaanngippata nunat aqqi ataasiakkaarlugit sumiiffippiaannut inississortariaqassapput, taamatut suliaqartitsissagaanni sulisoq ataaseq pisariaqartinneqassaaq nunammi aqqi 2007 sioqqullugu nalunaarsugaareersut 26.000-it pallingajaqqammatigik.

Qarasaasiaq atorlugu oqaasilerineq

2006-imi iluatsitsilluarnerup kingornatigut, Oqaasileriffiup saqqummiussinnaanngorpaa kalaallisut oqaatsinik ataasiakkaanik oqaasiliuut oqaatsinillu misissueqqissaarut, Kalaallit Nunaanni siullerpaajusoq. Oqaatsinik misissueqqissaarutip pilersinneqarnera ilutigalugu tunngavittullu atorlugu, siullerpaamik Kukkuniiat pilersinneqarpoq. Tamassuma kinguneraa, atortorissaarutit atorlugit kalaallisut oqaasilerisinnanermut tunngasut allat pilersinneqarsinnannerisa annertuumik isumalluarnatunngornerat, minnerunngitsumik nutserutit oqaaseqatigiinnillu misissueqqissaarutit eqqarsaatigalugit.

Ajoraluartumilli isumalluarnerigaluaq atortorissaarutit atorlugit oqaasilerinerup tungaatigut maangaannartinneqarpoq, aningaasanik pisariaqartunik amigaateqarneq peqquutigalugu, 2007-imilu ineriartortitsinermik suliat unittoorput.

Qujanartumilli 2007-ip naalernerani Oqaasileriffik aningaasanik 0,5 mio.kr.-nik teknikkkut atortitaqarnermut tapiissutinik pissarsivoq.

Aningaasaliissutit tunniunneqarput ukiumi siullermi sulianik ineriartortitsinermi atugassatut. Naatsorsuutaasumik suliaq ukiunik sisamanik sivisussuseqartussaavoq, kalaallisut oqaaseqatigiinnik misissueqqissaarut, parserimik taaneqartartoq piviusunngortinniarlugu. Parseri immineerluni atortorissaarutit atorlugit oqaasilerissutinut allanut tamanut tunngaviusussaavoq, taakkunanani ilaallutik nutserutit aammalu oqaaseqatigiinnik misissueqqissaarutit.

Tapiissutit kinguneraat, siunnersortaanerup Per Langgårdip avataanit akiliunneqarluni piffissaq tamakkiisoq atortorissaarutit atorlugit oqaasilerinermi sulianik ineriartortitsinermut sulisinnaanngorneranik, aammalu stud. BA Beatrine Heilmannip kalaallisut oqaatsinik

ataasiakkaanik oqaasiliuutip oqaatsinillu misissueqqissaarutip ineriartorteqqinneqarnissaanik akisussaasunngortinneqarneranik. Taamaasilluni Per Langgård piffissaq nukiillu ineriartortitseqqinnernut allanut ukiumi 2008-mi pilersaarutaasut malillugit suliaqarsinnaalerluni. Naak 2008-p aallartinnerani, oqaaseqatigiit allassimasut suulluunniit sisamararterutaat ajunngeqqissaartumik qarasaasiap misissoqqissaarsinnaagaluarai, maannamut angusaasimapput oqaaseqatigiit suulluunniit affaat, tassa oqaatsit aappaat ajunngeqqissaartumik misissorneqarsinnaalersimallutik.

Angusaq tamanna naammagisimaarnartorujussuuvoq, takutitsisuulluni ilimagisat malillugit ukioq ataaseq ineriartortitsinermuinnaq atorneqartoq qaangiuppat pitsaassuseq, industristandardimik taaneqartartoq, 95%-imiittoq anguneqarsinnaasoq, taamaasillunilu siullermik aalajangiussimasdaq, tassa ukiut sisamat atorlugit atorluartumik parseriliorinnaanerup anguneqarsinnaanera ilimagineqassalluni.

Ajoraluartumilli suliamik ingerlatsinissaq 2008-p naajartornerani aningaasanik immikkut tapiiffigineqanngilaq, parseriliornermillu suliaq uninngavoq nalorninarlunilu qaqugu aallarteqqinneqassanersoq.

Nunat tamalaat akornanni soqutigineqassuseq

Nunanit allanit kalaallisut atortorissaarutit atorlugit oqaaserilerinermi suliat annertuumik soqutigineqarnerat malunnarpoq, nunap inuiisa aaqqissuussaaffiit aammalu Avannaamioqatigiinnit, USA-mit Canadamiillu oqaasilerituunit.

Tamatuma kingunerisaanik Per Langgård Beatrine Heilmannilu suliatik pillugit saqqummiipput ICASS VI ataatsimeersuarnerani augustimi Nuummi ingerlanneqartumi, aammalu Inuit Studies Conferenceqarnerani Winnipegimi oktobarimi ingerlanneqartumi. Per Langgård oktobarimi Arctic Indigenous Languages ingerlanneqarnerani, Tromsømi Arctic Councilip aaqqissugaani oqalugiartussatutaaq qaaqquneqarpoq.

Naggueqatitta oqaasii

Inuiaat kikkulluunniit namminneq aalajangiisinnalernerannut ilaalluinnartut ilagaat nammineq oqaatsinik kulturimillu erseqqinnerusumik atuilerneq, taamaangippat nammineq aalajangiineq atunngitsuissimasinnaammat. Naggueqatigiit Inuit apeqqut tamanna ukiorpanni sammisaraat pimoorullugulumi saqqumilaartitalugu. Naalagaaffiit attavigisatta nammineq aalajangiisinnaanitsinnik akuersaarluartilluta oqaatsitta kulturittalu atugaaleriartornissaat arajutsisutut ilisaannarpaat. Takussutissat naggueqatitsinni arlaqaalupput. Apeqqut unaanaangilaq aalajangiisinnaaneq tamakiisuusangimmat, aammali unaasarluni naggueqatigiit qarasarsonnikkut piginnaanillit aqutsisinnagit universitetineersut aqutsisinneqartarmata, taakkulu tamatiguunngitsoq paasisimasassat inuit akornanni nalunngisassat eqqumaffigisarpaat. Tamatuma kingunerisinnaasarpaa aqutsisussaagaluit

universitetineersut paasiniagaannut paasiniaaffinngortoortarmata ilaanni kipisuingajattumik allaat, Inuit oqaasiisa aqqanni.

Erseqqissassavara taamatut oqarnermi kikkulluunniit paasiniaajumasut akornusersornissaat siunertaanngimmat Inuilli oqaatsiminnik siuarsaaniartut aqutsivissaraluanni allanut sangutitsineq mianersorfissatut taarusunnarmat.

Naggueqatitsinni ukiuni amerlasuuni universitetini soraarummeertoqartannginnera pillugu pissusissamisut isigineqalersoorsimavoq universitetini ilinniarsimasut aquttuussasut.

Nikassaanermik tamanna isumaqartinneqassanngilaq. Inuiaqatigiit nutartigaasut pissusissaattut ippoq ilisimatusarfinni qaffasissumik iliniagallit aalajangiisarnernut tunuliaqutsiisutut atorpeqartarnerat, taamatulli pingaartigaaq inuit namminneq pingaartitaminnik tunuliaqutaqartunik aalajangiisarnerni paasisimasaqarnissaat, nalunngisaqarnermi tunngaviit taakku tapertariissinnerat anguniagassaavoq aamma universitetinut annguttariaqartoq. Nalunngisaqarnermi qangaaniit ilisimaarisat aamma silarsuarmi killermiut ilisimasaat tapertariissumik atorsinnaasut naggueqatitta ilaasa allanit erseqqinnerusumik takutittarpaat, soorlu Alaskami arfanniarnermut tunngasuni.

Oqaatsivut naggueqatittalu oqaasii taakkualu ineriartortinneqarneri, pingaartumik taaguusersuineq eqqarsaatigalugu, naggueqatitta oqallittarfiat Uqausiit aqutugalugu immitsinnut qanimut suleqatigiinnerput ikioqatigiittarnerpullu ingerlasarpoq. Oqallisigisat aalajangersimasut aallaavigalugit isumasioqatigiinnerit, kiisalu taaguutunik pisortatigut akuerineqarlutik atugaalersussanik oqallinnerit imaqartarput.

Saqqummiinerit angalanerillu

Nalunaarusiap siulequtaani angalasimanerit saqqummiinerillu saqqummiunneqartut saniatigut angalanerit allat pisimasut tassaapput Københavnimi/Sverigimi pikkorissarneq, Københavnimi Norden Divisionip ataatsimeersuartsitsinera, Islandimi Avannaamioqatigiit katerinnerat, kiisalu ICASS-imut (Issittumi inuiaqatigiit atugaat pillugit ilisimatusarneq) aammalu Inuit Studies Conferencemut peqataallunilu saqqummiissineq.

Ordbogilereriaatsimik pikkorissarneq

Oqaasileriffiup aallaqqaataaniilli qanimut suleqatigisartagaa Dansk Sprognævn aqutugalugu Oqaasileriffimmi atorfilik Katti Frederiksen oktobarip qaammataani sapaatit akunnerinik marlunnik Pia Jarvadimut ordbogilereriaatsimik kiisalu qarasaasiaq atorlugu ordbogiliorsinnaanermut atortoq Ilex pillugu Sverigemi Jens Erlandsenimit sungiusartinneqarpoq, tamannalu Nordplusimit aningaasanik taperneqarnikkut piviusunnngortinneqarpoq, siunertarineqarlunilu Oqaasileriffiup kalaallisuumiit tuluttuumut

aammalu tuluttuumiit kalaallisuumut ordbogiliornermik aallartitsinissaa. Suleriaatsimik sungiusartinneqareernerup kingorna ordbogiliornissamut suleriaasissamut pilersaarusiaq kiisalu takussutissiaq aningaasartuutissanik imalik naammassineqareersimalerpata suliap timitalerlugu aallartinneqarnissaata nangeqqinneqarnissaa pilersaarutaavoq, tamatuminngalu ikiortersimasat arlaata tikisinnissaat pisariaqassammat aningaasaliisussarsiornissaq upernaap tungaani ingerlanneqassalluni.

Norden division

Naalagaaffiit peqatigiit nunat aqqinik ilisimatuuisa gruppiata (United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN) ilaat Norden Division isumasioqatigiinnertalimmik Københavnimi naapeqatigiissitsineranni Oqaasileriffimmi ittuusoq Carl Christian Olsen Oqaasileriffimmi nunat aqqinik suliaqartuusoq Lisathe Møller Kruse peqataapput. Taanna 2008-mi oktobarip arfineq aappaanniit qulingiluata tungaanut ingerlanneqarpoq.

Lisathe Møller Kruse-p Kalaallit Nunaanni nunat aqqinik nalunaarsuinnermini suleriaasertik 2007-p naalernerani atorneqalersoq saqqummiuppa.

Isumasioqatigiinnertalimillu ataatsimiinnermi Nunat Avannaamioqatigiit nunat aqqinik suliaqartuisa isumasioqatigiinneranni kalaallit aallartitaat isummersoqataalluarlutillu isummaminnik tunniussuilluaput.

ICASS VI – aggustip 22-anniit 26-annut 2008, Nuuk, Kalaallit Nunaat

ICASS-it (International Congress on Arctic Social Sciences) arferngat aggustip 22-anit 26-at tikillugu Nuummi Ilimmarfimmi ingerlanneqarpoq. ICASS ataatsimeersuarneruvoq issittuni inuiaqatigiit atugaat pillugit ilisimatusarnerni paasisat eqiterunneqarfiat. Ataatsimeersuarnermi nunanit tamalaanit inuit 330-t missaanniittut peqataapput. Peqataasut ilaat misissugarisimasaminnik assigiinngitsunik saqqummiippat ilaallu tusarnaariartutut peqataallutik.

Oqaasileriffimmit ataatsimeersuarnermi Per Langgård Beatrine Heilmannilu, qarasaasiaq atorlugu suliatik pillugit saqqummiussippat.

Beatrine Heilmann kalaallisut oqaatsinik ataasiakkaanik qarasaasiaq atorlugu misissueqqissaarut pillugu saqqummiussivoq. Ilaatigut saqqummiinnermi eqqartorneqarlutik kalaallisut *Kukkuniaatip* ullutsinni inuiaqatigiinnit kalaallinit atorluarneqalereersup ineriartortinneqarsimanera killiffigisaalu.

Per Langgård kalaallisut oqaaseqatigiinnik qarasaasiaq atorlugu misissueqqissaarutissaq pillugu saqqummiussivoq. Saqqummiinnerit iluatsilluartutut oqaatigineqarsinnaapput, malunnarporlu inuiaqatigiinnit kalaallinit, aammalu nunanit allaneersunit Oqaasileriffimmi qarasaasiaq atorlugu kalaallisut oqaatsinik ineriartortitsiniarnermi suliat soqutigineqarluartut.

Ataatsimeersuarnerup saniatigut peqataasut aliikkutassanik kulturinut tunngasunik takutitsiffigineqarput. Oqaasileriffimmit saqqummiinerit inuiaqatigiinnut kalaallinut aammalu inunnut allanut kalaallit oqaasiinik soqutigisaqartunut pingaarnertut siunertaqartinneqartumik ingerlanneqarpoq.

16th Inuit Studies Conference, oktobarip 22-anniit 25-annut 2008, Winnipeg, Canada

ISC 16-iat oktobarimi Canadami Per Langgårdimit Beatrine Heilmannimillu peqataaffigineqarpoq. Ataatsimeersuarneq ulluni sisamani ingerlavoq, qulequtaritinneqarluni *Imagining Inuits Imagining*.

Oqaasileriffimmit saqqummiartortut kalaallisut qarasaasiaq atorlugu oqaasilerinermi suliatik pillugit saqqummiippat alutorineqaqisumik, ingammik naggueqatitsinnit Alaskamit aammalu Canadamit peqataasunit.

Ataatsimeersuarnermi ulloq aallartinneqartarpoq inunnik aalajangersimasunik tamanut saqqummiisoqarneranik, kingornatigullu soqutigisat aallaavigalugit peqataasut ininut assigiinnigitsunut avissaartinneqartarlutik.

Ullut aappassaanni Beatrine Heilmann Per Langgårdilu suliatik pillugit saqqummiippat. Beatrine Heilmann kalaallisut oqaatsinik ataasiakkaanik qarasaasiaq atorlugu misissueqqissaarut pillugu saqqummiussivoq, saqqummiinermini ilaatigut eqqartorlugit kalaallisut *Kukkuniaatip* ineriartortinneqarsimanera killiffigisaalu.

Per Langgård kalaallisut oqaaseqatigiinnik qarasaasiaq atorlugu misissueqqissaarutissaq pillugu saqqummiussivoq. Saqqummiinerit iluatsilluarput alutorineqaqalutillu.

Saqqummiinerit saniatigut kulturinut tunngasunik sammisassaqtitsisoqartarpoq, assersuutigalugu katersugaasivinnut takornariarnerit assigisaallu.

Avannaamioqatigiinni attaveqatigiittarneq oqaatsinullu politik, Island

Decembarip qaammataani Avannaamioqatigiit Islandimi naapisimanissaminnut kalaallit oqaasiinik saqqummiussisussamik aggersitsiniarmata Islandimiut aqqissuussaannik angalatitsivugut. Tassani kalaallit oqaasiisa oqaluttuarisaanerat maannamullu killiffiat tusarnaartunit soqutigineqarluartumik saqqummiunneqarluni. Saqqummiussat allat tassaapput Islandimi oqaatsitigut politikissaq, danskit oqaasiisa Islandimi atugaanerat, taamatuttaarlu aamma danskit oqaasiisa Savalimmiuni atuarfeqarfinni ilinniarfeqarfinnilu atugaanerat.

2009-mi suliassat pingaarnersiukkat

Nunat aqqinik nalunaarsuineq

Nunat aqqinik nalunaarsuineq 2008-mi aallartinneqartoq 2009-mi ingerlateqqinneqassaaq, nalunaarsuisarnerni periuseq nutaaq 2008-mi atulerneqartoq, tassalu nalunaarsuinerup nalaani nipimik immiussisaat atorlugu immiussisarneq ingerlateqqinneqassaaq, taamaalilluta nunat

aqqisa oqaluttuassartaasa toqqortaatigilernissaat, siunissamilu aamma nunat aqqilerinermi atorneaqqittussatut pigilernissaat qulakkeerneqarluni.

Suliassat annertuut ilagaat immat assinginik misissueqqissaarneq kujataata isuaniit Upernavik ilanngullugu 2011-p naanerata tungaanut ingerlanneqartussaq, naatsorsuutaavorlu ukiumut immat assingi 25-t misissorneqartassasut.

Inuit aqqinik suliaqarneq

Aqqit isumaat pillugit akissuteqarfigineqarsimasut naatsumik nassuiaaserlugit nittartakkamut iliorarneqassapput, kiisalu aqqit kalaallisut naggueqanngitsut kinguliallu pillugit nunatsinni oqartussaaffigineqalersinnaanersut tunngaviumik isummerfigisariaqakkat ilagaattaaq.

Ordbogilerineq

Oqaasileriffik siullermeerluni ordbogimik suliaqarnermik aallartitsisussanngorpoq, tassalu kalaallisuumiit tuluttuumut, tuluttuumiillu kalaallisuumut ordbogimik ineriartortitsilluni suliaqarnissaminik siunniussaqaarnikkut suliap ingerlanissaanut pilersaarussiaq aningaasartuutissanullu missingersuut naammasseriarpata qinnuteqaasiornerit suliarineqartussanngussallutik.

Ordbogissaq qarasaasiakkut atortorissaarut nutaaliaasoq ilex atorlugu ineriartortitsisoqassaaq, tamannalu suliassaq 2009-mi, taakkualu ukiut malitsigisaani piffissamik annertuumik atuiffiunissaa siunniussaavoq, tassani Dansk Sprognævn, Inerisaavik, kiisalu atortorissaarummik ileximik pilersitsisoq qanimut suleqatigineqassapput.

Taaguusersuutit

Ukioq manna kalaallit oqaasii nunatsinni tassaalersussaapput pisortatigoortumik oqaasiusut, tassunga atatillugu maannamut suliaareersut siunissamilu suliniutissat assigiinngitsut pilersussat aallaavigissavaat taaguutininik pisortatigoortumik akuerineqarsimasunik assigiimmik atuilerneq. Aasami 2009-mi Københavnimi Nordterm ataatsimeersuartitsiniarpoq qulequtaqartumik *Stabilizing Indigenous Languages*, Oqaasileriffimmiillu peqataasoqassaaq.

2008-mi Oqaasiliortut akuerisaat:

Qallunaatut taaguutaa	Kalaallisut taaguutaa
administration	allaffeqarfik
administrationsdirektør	Pisortaaneq
afdeling	immikkoortortaqarfik
anliggender	suliasaqarfiit
arbejdsleder	suliamik aqutsisoq
autoriseret elinstallatør	akuerisatut innaallagisserisoq
banner	ilisarnaat nivinnngartagaq
begreb	paasinnineq, isummap imarisaa
betjent	kiffartuussisoq
brillehæmatom	isilerfikkut aagialitserneq
bykort	illoqarfiup assinga
Center for Arbejdsmarked og Kompetenceudvikling	Sulisoqarnermut Piginnaanngorsaanermullu Ingerlatsivik
Center for Arbejdsskadeforsikring	Sulisilluni Ajoqusernermi Sillimmasiutinik Ingerlatsivik
charterpriser	attartuinermi akit
coach	[ingerlaqqinnissamik] ilitsersuisoq
coaching	[ingerlaqqinnissamik] ilitsersuineq
crede-standarder	atuartitsissutit ilikkarluarfiusut
demonstration	isummamik nittarsaaneq, isummamik nittarsaalluni ingerlaaqatigiinneq
departement	naalakkersuisoqarfik
departementchef	naalakkersuisoqarfimmi pisortaq
det centrale personregister	qitiusumik aternik nalunaarsuiffik
direktion	pisortaaneqarfik
direktorat	pisortaqarfik
DNA	DNA
driftsafdeling	ingerlatsiveqarfik
driftschef	ingerlatsinermut pisortaq
Erhvervs og Kompetence Udvalgsråd, EKUR	Inuussutissarsionermik Piginnaanngorsaanermillu Ineriartortitsinermut Siunnersuisoqatigiit, IPIS
European Food Safety Authority	Europami Nerisaqarnikkut Isumannaatsuissamik Aalajangiisartut
fællesadministration	ataatsimut allaffeqarfik
farvandsvæsen	Imarsionermut Qullersaqarfik
forebyggelsesstyrelse	Pitsaaliuinermik Aqutsisoqarfik
forklare	nassuiaaneq
fortolke	isumasiuneq
funktionsforstyrrelse	pillorlunneq
GD - Greenland Development	NIS-Nunatsinni Ineriartortitsinermik Siunnersuisut
Grønlands Turist- og Erhvervsråd, GTE	Nunatsinni Takornariaqarnermut Inuussutissarsionermullu Siunnersuisoqatigiit, NTIS
halsbånd	qimmip qungasequtaa
handicap	timikkut tarnikkulluunniit innarluut
hårde mineraler	mineralit mangertut
HR koordinator	sulisoqarnermut ataqatigiissaarisoq

Qallunaatut taaguutaa	Kalaallisut taaguutaa
HR, human resources	sulisunik piginnaangorsaaneq
HR-udvikling	suliffeqarnermi suliatigut piginnaangorsaaneq
immateriel	tigussaangitsut
indenrigs	nunami namminermermi
individuel kontrakt	immikkut isumaqatigiissut
infrastruktur	attaveqarneq
IT koordinator	qarasaasialerinnermut ataqatigiissaarisooq
klima	silap pissusia
klinisk konference	napparsimasunik misissuisarneq pillugu ataatsimeersuarneq
klippekort	bileti qiortagaq
kommission	isumalioqatigiissitat
køn	suiaassuseq
kontaktvoldtægt	nalunngisamik pinngitsaaliilluni atoqateqarneq
køreplan	piffissat aallartarfiit
label	allagartalersuut
landstingets formandskab	Inatsisartut Siulittaasoqarfiat
landstingets ombudsmand	Inatsisartut ombudsmandiat
ledelse	pisortaqatigiit
ledelsessekretariat	Aqutsisoqarnermi Allatseqarfik
logistikchef	aaqqissuussinnermut pisortaq
lokalavis	najukkami aviisi
månedsrabat	bileti akikitsoq qaammammoortoq
markedschef	nittarsaassinnermut pisortaq
marketingskoordinator	nittarsaassinnermut ataqatigiissaarisooq
MICE-koordinator	MICE-mut ataqatigiissaarisooq
nævn	aalajangiisartut
narkohæler	ikiaroorartumik tuniniaassisoq
Nationalteater	Nunatta Isiginnaartitsisarfia
Norden	Avannaamioqatigiit
Nordisk Social Sikringsportal	Ammaassivik Avannaamioqatigiinni Isumaginninnermi Isumannaallisaanermut tunngasoq
Northern Periphery Programme	[EU-mi] Avannamut Isorlernut Suliniut
Økonomi- og planlægningsafdeling	Aningaasaqarnermut Pilersaarusionermullu Immikkoortortaqarfik
Økonomi- og planlægningschef	Aningaasaqarnermut pilersaarusionermullu pisortaq
økonomi- og administrationschef	Aningaasaqarnermut allaffissornermullu pisortaq
opholdskommune	kommune najugarigallagaq
organist	pattattoq
overfaldsvoldtægt	aatsaat naapitamik nakuuserluni atoqateqarneq
Parlament	Inatsisiliortut
parvoldtægt	inooqatigisamik inooqatigisimasamilluunniit pinngitsaaliilluni atoqateqarneq
pensionistrabat	bileti akikitsoq pensionilinnoortoq
Personaleadministration	Sulisooqarnermut Pisortaqarfik
PR- & Marketingskoordinator	PR-imut nittarsaassinnermullu ataqatigiissaarisooq
PR og Projektkoordinator	PR-imut suliniutinullu ataqatigiissaarisooq

Qallunaatut taaguutaa	Kalaallisut taaguutaa
projektkoordinator	suliniutinut attaveqaqatigiinnermullu ataqatigiissaarisoq
råd	siunnersuisoqatigiit
råstof	aatsitassat
repræsentation	sinniisoqarfik
rigsombudsmand	Naalagaaffiup Sinniisua
sagsområder	suliassaqaarfiit
sanktion	pineqaatissiineq
sekretariat	allatseqarfik
Sekretariats - og personalechef	Allatseqarnermut Sulisoqarnermullu Pisortaq
skatte frirejse	akiliunneqarluni angalaneq akileraarusigaanngitsoq
skibstilsyn	Angallatinik Nakkutilliisoqarfik
skolebus	atuartunut [bussi]
søfartsstyrelse	Umiartornermut Aqutsiveqarfik
stående udvalg	ataatsimiititaq
stillingsannoncer	atorfimmik inuttassarsiuineq
stylist	piorsaasoq, kusanarsaasoq
styrelse	aqutsisoqarfik
sygdom	nappaat, peqqinnikkut ajoquteqarneq
Sygeplejestudie	Peqqissaanermik Ilisimatusarfik
teknisk afdeling	teknikumut immikkoortortaqaarfik
teknisk chef	teknikumut aqutsisoq
tekniske forskrifter	teknikkut malitassiat
udenrigs	nunanut allanut
udvalg	ataatsimiititaliat
udviklingschef	Ineriartortitsinermut pisortaq
vesikler	pullaqinerit
Vestnorden	Avannaamioqatigiit Killiit
visitkort	visitkort

Ukioq 2008-mi qallunaatut oqaaseqatigiinniit kalaallisuuñngortitat:

synliggøre sine arbejdsmiljøproblemer	nammineq suliffimmi atukkani ajornartorsiteqarnermik saqqummiussuineq
vilkår	<i>piumasaqaatit</i> , tassani malugeqquneqarpoq vilkår aamma suliaqarfinni allani allatut atugaasarmat isumaqartillugu “atukkat”
X's standardforbehold er gældende for tilbuddet	neqerooruteqarnermi X pissutsit allanngornerini maleruagassiaat tamanoortut atuupput
visitkort	visitkort
højt forædlede produkter	tunisassiat piariikkat
opdatere (<i>computeren</i>)	[paasissutissanik] nutarsaaneq
demonstration	akerliussutsimik takutitsineq, isummamik nittarsaaneq
rødliste*	nungutaaratarsinnaasunut allattuiffik
udryddelses truede dyr og planter	uumasut naasullu nungutaaratarsinnaasut
økologisk mærkede produkter .	akoorutissaligaanngitsut

*Tassani uumassusillit suulluñniit nungutaaratarsinnaasut pineqartut røddlistemut aallaaviummata oqaatsit *navianartorsiortut* imaluñniit *mianerisariiallit* atornagit nungutaaratarsinnaasut eqqornerusumik

oqaatiginnimmat atorneqarnissaa aalajangiivigineqarpoq.

Oqaatsit qulaani akuerisat saniatigut immikkut taasariaapput Oqaasiliortut isummerfigalugillu aalajangiussimasaat, makkuusut:

- Sisimiuni ilinniarfiit atulersut Entreprenør- og bjergværksskole tassaassasoq Sanaartornermut Ujaqqerinernullu atuarfik, aamma Entreprenør- og mineuddannelse tassaassaq Sanaartornermik Aatsitassalerinermillu ilinniarfik.
- Kisitsisinut aningaasanullu tunngasut qanoq allanneqartassanerinit tunngasumik saaffiginnissut naapertorlugu allariaatsit aalajangiussat makkuupput: 100 millioner koruunit
100 mio.kr.-t
koruunit 100 millionit
kr.-t 100 mio.-t.
- Innorluut inunnguuseralugu innarluuteqarnerusoq paasitinneqarpoq.
- 'tilsnigelse' pinngitsaaliilluni atoqateqarnermut tunngatillugu kalaallisut qanoq taaguuteqassanerani paasiniaasoqarmat Oqaasiliortunit ima taaguuserneqarpoq: silaminik silaqanngitsumik atornerluineq.
- Qilalukkat ataatsimoortut amisuni aamma taasarpaat? Oqaasiliortut isumaqarput amisut isumaqartut eqimattat imalt. amerlasuut, aamma Samuel Kleinshcmidtip ordbogiani amisut ima nassuiarneqarsimapput:
Amisut: en flok sødyr på vandring; en stime (af sælhunde eller hvidfisk).
Atuakkami `Qooqa`-mi qilalukkat qaqortat ataatsimoortut amisunik taaneqarput, taamaattumik misissukkat malillugit amisut qilalukkanut atorneqarsinnaanera ajornaqutissartaqarsorinangilaq.